

**NEAPMOKESTINAMOJO PAJAMŲ DYDŽIO
TAIKYMAS 2014 M. MOKESTINIŲ LAIKOTARPIU**

VILNIUS

2014

TURINYS

1. ĮVADAS	6
2. NEAPMOKESTINAMOJO PAJAMŲ DYDŽIO SAŲOKA IR DYDŽIAI	6
2.1. Kas yra neapmokestinamasis pajamų dydis?	6
2.2. Kurie asmenys gali pasinaudoti neapmokestinamuoju pajamų dydžiu?.....	6
2.3. Kokie yra NPD ir nuo ko jie priklauso?	6
2.4. Kaip apskaičiuojamas mėnesio NPD?.....	7
2.5. Kokiems asmenims taikomi didesni NPD?.....	7
2.6. Kaip apskaičiuojamas metinis NPD?.....	7
2.7. Koks yra papildomas NPD ir kokiems asmenims jis taikomas?.....	8
3. MĖNESIO NPD TAIKYMAS MOKESTINIU LAIKOTARPIU	8
3.1. Ar NPD gali būti taikomas mokestiniu laikotarpiu?.....	8
3.2. Ką ir kam reikia pateikti, kad mėnesio NPD ir/ar papildomas NPD būtų taikomas mokestiniu laikotarpiu?.....	8
3.3. Į kokias išmokas turi atsižvelgti darbdavys, apskaičiuodamas mėnesio NPD?.....	9
3.4. Ar pajamoms natūra priskiriamos pajamos už naudojimąsi tarnybiniu automobiliu asmeninėms reikmėms yra įtraukiamos į metines pajamas, apskaičiuojant darbuotojui taikytiną mėnesio NPD?.....	9
3.5. Ar, apskaičiuojant darbuotojui taikomą NPD, į darbo užmokestį įskaitomi dienpinigiai, kurie yra apmokestinami pajamų mokesčiu?.....	9
3.6. Ar galima atimti mėnesio NPD ir papildomą NPD iš ligos, motinystės ir motinystės (tėvystės) pašalpų?.....	9
3.7. Ar galima gyventojui, gavusiam tik nesusijusių su darbo santykiais apmokestinamųjų pajamų, prisitaikyti mėnesio NPD?	9
3.8. Kaip gyventojui taikomas NPD ir/ar papildomas NPD, jei jis dirba keliose įmonėse?	10
3.9. Kokiais atvejais reikėtų pateikti darbdaviui prašymą taikyti tik dalį priklausančio mėnesio NPD arba iš viso jo netaikyti?.....	10
3.10. Nuo kada pradedamas ar nustojamas taikyti didesnis NPD?	10
3.11. Ar galima mokestiniu laikotarpiu pritaikyti per mažai pritaikytą NPD ar papildomą NPD arba papildomai apmokestinti dėl pritaikyto per didelio NPD ankstesnį mėnesį (ankstesniais mėnesiais) darbuotojui išmokėtas išmokas?.....	11
4. PRAKTINIAI MĖNESIO NPD TAIKYMO PAVYZDŽIAI	11
4.1. Darbuotojas yra pateikęs prašymą taikyti NPD. 2014 m. sausio mėnesį išmokamas 2013 m. gruodžio mėnesio darbo užmokestis. Ar taikyti NPD?	11
4.2. Darbdavys apskaičiuoja ir išmoka gyventojai darbo užmokestį už vasario mėnesį (iki šio mėnesio 10 dienos). Nuo vasario 11 d. gyventoja pradeda gauti motinystės pašalpą, kurią moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinis skyrius. Kaip pajamų mokesčių nuo išmokėtos darbo užmokesčio dalies turi apskaičiuoti darbdavys? Ar taikomas NPD?.....	11
4.3. Kaip taikomas neapmokestinamasis pajamų dydis, kai darbo užmokestis yra mokamas vieną kartą per mėnesį, t. y. iki kito mėnesio 15 dienos, pagal 4.3.-14.3.6 papunkčiuose pateikiamas situacijas?.....	12
4.3.1. Ar taikomas NPD 2014 m. sausio mėnesį išmokamam 2013 m. gruodžio mėnesio darbo užmokesčiui?.....	12
4.3.2. Ar taikomas NPD 2014 m. sausio mėnesį išmokamam 2013 m. gruodžio mėnesio darbo užmokesčiui, jeigu 2013 m. gruodžio mėnesį buvo išmokėta gruodžio mėnesio darbo užmokesčio dalis? Sausio mėnesį daugiau darbo užmokesčio nebūtų išmokėta.	12
4.3.3. Kaip taikomas NPD, jei darbuotojas sausio mėnesį serga, o ligos pašalpa už dvi dienas (sausio mėnesio) išmokama vasario mėnesį kartu su sausio mėnesio darbo užmokesčiu?.....	12
4.3.4. Vasario mėnesį darbuotojas išėjo atostogų (atostogos tęsėsi nuo vasario 16 d. iki vasario 28 d.). Atostoginiai išmokami vasario mėnesį. Darbo užmokesčio likusi dalis išmokama kovo mėnesį (kaip numatyta Darbo kodekse, atostoginiai turi būti išmokami prieš 3	

kalendorines dienas iki atostogų pradžios). Kaip taikomas NPD darbo užmokesčiui už atostogas?	12
4.3.5. Tas pats (4.3.4 papunktyje nurodytas) darbuotojas kovo mėn. išeina atostogų. Darbo užmokestis už atostogų dienas kartu su kovo darbo užmokesčiu išmokami kovo mėnesį. Kaip apskaičiuojamas darbo užmokesčiui už atostogas taikytinas NPD?.....	13
4.3.6. 2014 m. gruodžio mėnesį išmokamas darbo užmokestis už lapkričio mėnesį. Išmokai pritaikomas gruodžio mėnesio NPD. Jei darbuotojas išeis atostogų gruodžio mėnesį, kaip bus taikomas NPD?.....	13
4.3.7. Darbuotojas yra pateikęs prašymą taikyti NPD. Darbo užmokestis mokamas 1 kartą, mėnesiui pasibaigus. Darbuotojui nuo 2014-01-20 iki 2014-02-10 suteikiamos atostogos. Sausio 19 d. jam išmokamas sausio mėnesio darbo užmokestis – 1400 Lt, atlyginimas už visas atostogas – 1900 Lt. Sausio mėnesio atlyginimas už atostogas – 1000 Lt, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas – 900 Lt. Kaip apskaičiuojamas mėnesio NPD ir pajamų mokestis?.....	13
4.4. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai darbo užmokestis mokamas 2 kartus per mėnesį (už 2013 m. gruodžio mėn. išmokėtas 2013 m.) kartu su atlyginimu už atostogas?.....	14
4.5. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai darbo užmokestis mokamas 2 kartus per mėnesį (už 2013 m. gruodžio mėn. išmokėtas 2014 m.) kartu su atlyginimu už atostogas?.....	15
4.6. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai darbo užmokestis mokamas dalimis, o II dalis išmokama vėliau nei per kito mėnesio 10 darbo dienų?	16
4.7. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai išmokamas darbo užmokestis ir ligos pašalpa?.....	16
4.8. Kaip taikomas NPD ir apskaičiuojamas pajamų mokestis, kai darbo užmokestis išmokamas už kelis to paties mokesčio laikotarpio mėnesius?	17
4.9. Kaip taikomas NPD, kai darbo užmokestis išmokamas už kelis skirtingų mokesčių laikotarpių mėnesius?.....	17
4.10. Ar taikomas NPD darbo užmokesčiui, išmokėtam jau nedirbančiam gyventojui?.....	17
4.11. Kaip taikomas NPD, jeigu darbo užmokestis mokamas nereguliariai?.....	18
4.12. Ar galėjo gyventojas, gaunantis per mėnesį daugiau kaip 3192 Lt pajamų, susijusių su darbo santykiais, taikyti NPD, o vėliau, deklaravęs pajamas, primokėti pajamų mokesį?..	19
4.13. Darbuotojui nustatytas 1 000 Lt mėnesinis atlyginimas. Kadangi jo darbas yra kilnojamojo pobūdžio, patirtoms išlaidoms atlyginti darbo sutartyje jam nustatytas papildomų išlaidų kompensuojamasis dydis – 50 proc. mėnesinio atlyginimo. Darbuotojas 2014 m. balandžio mėn. dirbo kilnojamojo pobūdžio darbą Lietuvos Respublikos teritorijoje. Už balandžio mėn. jam apskaičiuota mėnesinio atlyginimo suma – 1 000 Lt ir 50 proc. mėnesinio atlyginimo papildomoms išlaidoms kompensuoti – 500 Lt. Kompensacija, viršijanti nustatytus apribojimus (dienpinigių už komandiruotę LR ribose norma), išmokėta gegužės pradžioje ir apmokestinta pajamų mokesčiu. Kurio mėnesio (balandžio ar gegužės) pajamoms priskirtina apmokestinta kompensacijos suma, turėianti įtakos kintamo NPD sumai?	19
4.14. Darbuotojas, dirbantis ne visą darbo dieną, kurio darbo sutartyje nustatytas 850 Lt darbo užmokestis, 2014 m. liepą buvo išsiųstas į 14 dienų komandiruotę Lietuvos Respublikos teritorijoje. Už komandiruotėje būtas dienas jam 2014 m. liepos mėnesį priskaičiuota 273 Lt dienpinigių. Rugpjūčio mėnesį jis taip pat 12 dienų buvo komandiruotėje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Už šias dienas jam priskaičiuota 234 Lt dienpinigių. Bendra dienpinigių suma (už liepos ir rugpjūčio mėnesio komandiruotes) išmokėta 2014 m. rugsėjo pradžioje, o apribojimus viršijanti dienpinigių suma (82 Lt) apmokestinta pajamų mokesčiu. Kokio mėnesio pajamoms priskirtina apmokestinta kompensacijos suma, turėianti įtakos kintamo NPD sumai?.....	19

5. METINIS NEAPMOKESTINAMASIS PAJAMŲ DYDIS IR JO TAIKYMAS 19

5.1. Kam taikomas metinis NPD?	19
--------------------------------------	----

5.2. Kaip prisitaikyti metinį NPD?	20
5.3. Kaip apskaičiuojamos gyventojų metinės pajamos (GMP)?	20
5.4. Kaip apskaičiuojamas metinis NPD?	20
5.5. Per kokį terminą gyventojui grąžinama pajamų mokesčio permoka?	20
5.6. Kaip apskaičiuojamas metinis NPD gyventojui, kuriam nustatytas 0–25 ar 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiam gyventojui, kuriam teisės aktu nustatyta tvarka pripažintas didelių, vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojui, kuriam sunkus, vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis buvo nustatytas per 2014 m. mokestinį laikotarpį?	20
5.7. Ar nuolatinis Lietuvos gyventojas gali susigrąžinti per daug išskaičiuotą pajamų mokestį už praėjusius metus, jei jam nebuvo pritaikytas NPD arba didesnis NPD ir papildomas NPD?	21
5.8. Kaip apskaičiuojama metinio NPD dalis galutinai iš Lietuvos išvykstančiam nuolatiniam Lietuvos gyventojui?	21
5.9. Ar metinį NPD gali prisitaikyti individualios įmonės savininkas?	21
5.10. Ar gali metinį NPD prisitaikyti individualią veiklą vykdančias gyventojas?	22
5.11. Kaip metinį NPD gali prisitaikyti nenuolatinis Lietuvos gyventojas?	22
6. KURIEMS GYVENTOJAMS NUSTATYTA PAREIGA PERSKAIČIUOTI METINĮ NPD?	22
6.1. Kada ir kodėl gyventojui atsiranda pareiga perskaičiuoti metinį NPD ir sumokėti pajamų mokestį?	22
6.2. Kokiais konkrečiais atvejais atsiranda pareiga perskaičiuoti metinį NPD?	22
6.3. Kas yra atsakingas už metinio NPD perskaičiavimą?	23
6.4. Kaip perskaičiuoti metinį NPD ir sumokėtiną pajamų mokestį?	23
6.5. Kokioje deklaracijoje perskaičiuojamas metinis NPD ir pajamų mokestis?	23
6.6. Ką gyventojui reikia deklaruoti metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje?	23
6.7. Kaip patikrinti, ar reikia perskaičiuoti metinį NPD?	24
7. PAPILDOMO NEAPMOKESTINAMOJO PAJAMŲ DYDŽIO TAIKymo YPATUMAI.....	24
7.1. Ar gali gyventojas, gavęs tik nesusijusių su darbo santykiais apmokestinamųjų pajamų, prisitaikyti papildomą NPD?	24
7.2. Kaip kiekvienam iš tėvų papildomas NPD taikomas mokestiniu laikotarpiu?	24
7.3. Ar taikomi papildomi NPD nesusituokusiems vaikų auginantiems tėvams (įtėviams)?	24
7.4. Kaip ir koks papildomas NPD taikomas už globojamus vaikus?	24
7.5. Nuo kada pradedamas taikyti didesnis papildomas NPD?	24
7.6. Kaip apskaičiuojamas papildomas NPD, jeigu vieną vaiką kartu su sutuoktine auginančiam gyventojui 2014 m. vasario 15 d. gimė antras vaikas?	25
7.7. Nuo kada nustojama taikyti papildomą NPD (didesnį papildomą NPD)?	25
7.8. Ką turi daryti gyventojas, kurio teisė į papildomą NPD (didesnį papildomą NPD) pasibaigia arba kuriam tokia teisė atsiranda?	25
7.9. Kokiais atvejais taikomas papildomas NPD tėvams (įtėviams), auginantiems vyresnį kaip 18 metų vaiką (įvaikį)?	25
7.10. Kokį laikotarpį taikomas papildomas NPD tėvams (įtėviams), kurių vyresni kaip 18 metų vaikai (įvaikiai) mokosi pagal bendrojo ugdymo programas? Kurį mėnesį papildomas NPD nebetaikomas?	26
7.11. Kokios mokyklos priskiriamos prie bendrojo ugdymo mokyklų?	26
7.12. Ar taikomas papildomas NPD kitoms nei susijusioms su darbo santykiais iš darbdavio gautoms pajamoms?	26
7.13. Ar papildomas NPD priklauso nuo gaunamų pajamų dydžio?	27
7.14. Į kokias mėnesio pajamas atsižvelgiama, taikant papildomą NPD?	27
7.15. Koks asmuo laikomas vienas auginantis vaiką?	27
7.16. Kokius dokumentus darbdaviui turi pateikti vaiką kartu auginantys tėvai, pageidaujantys papildomą NPD prisitaikyti mokestiniu laikotarpiu?	27
7.17. Kokius dokumentus darbdaviui turi pateikti gyventojas, vienas auginantis vaikus?	27

7.18. Ar taikomas papildomas NPD gyventojai, auginančiai ištekėjusių 18 metų nesukakusių dukterį, turinčių vaiką?.....	28
7.19. Kaip taikomas papildomas mėnesio NPD sutuoktiniams, auginantiems bendrą vaiką ir vaiką iš ankstesnės sutuoktinės santuokos, jeigu patėvis vaiko neįvaikino?.....	28
7.20. Ar gali visą metinį papildomą NPD prisitaikyti tik vienas iš tėvų?.....	28
7.21. Ar taikomas papildomas NPD išsiskyrusiam asmeniui, turinčiam vaikų?.....	29
7.22. Jeigu asmeniui yra taikomas didesnis NPD dėl nustatyto 30–55 proc. darbingumo lygio, ar jam taikomas ir papildomas NPD?.....	29
7.23. Kaip apskaičiuojamas ir taikomas metinis papildomas NPD?.....	29
7.24. Kaip pagal pateiktą situaciją taikomas papildomas NPD?.....	29
7.25. Ar galima mokestiniu laikotarpiu pritaikyti dėl padarytos klaidos per mažai pritaikytą papildomą NPD arba papildomai apmokestinti dėl pritaikyto per didelio papildomo NPD ankstesnį mėnesį (ankstesniais mėnesiais) darbuotojui išmokėtas išmokas?.....	29
7.26. Kaip apskaičiuojama metinio papildomo NPD dalis galutinai iš Lietuvos išvykstančiam nuolatiniam Lietuvos gyventojui?.....	30
7.27. Ar galės nuolatinė Lietuvos gyventoja, auginanti vieną vaiką kartu nenuolatinio Lietuvos gyventojų, pasinaudoti visa metinio PNP 2400 Lt suma?.....	30
7.28. Ar, tėvams laikinai išvykus, atsiranda pagrindas laikyti, kad jie vaikų neaugina?.....	30
7.29. Ar taikomas papildomas NPD užsienio valstybės piliečiui, gaunančiam su darbo santykiais susijusias pajamas iš šaltinio Lietuvoje, jeigu jis tais kalendoriniais metais yra laikomas nuolatinio Lietuvos gyventojų (pavyzdžiui, jis Lietuvoje išbuvo ilgiau kaip 183 dienas)?.....	30

1. ĮVADAS

Pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau – GPMĮ) 16 straipsnio 1 dalies 5 punkto nuostatas Lietuvos gyventojas iš savo apmokestinamų pajamų gali atimti neapmokestinamąjį pajamų dydį ir papildomą neapmokestinamąjį pajamų dydį, apskaičiuodamas mokesčio laikotarpio vieno mėnesio apmokestinamąsias pajamas, arba metinį neapmokestinamąjį pajamų dydį ir metinį papildomą neapmokestinamąjį pajamų dydį, apskaičiuodamas mokesčio laikotarpio apmokestinamąsias pajamas.

Šio leidinio tikslas – paaiškinti neapmokestinamojo pajamų dydžio (toliau – NPD) ir papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio (toliau – papildomas NPD) taikymą **2014 m. ir vėlesniais mokesčiais laikotarpiais**. Leidinyje gyventojai ras atsakymus į klausimus:

- kokie asmenys gali atimti NPD ir papildomą NPD iš savo pajamų;
- kaip apskaičiuojamas NPD, papildomas NPD ir metinis NPD bei metinis papildomas NPD;
- kokiais atvejais gyventojams atsiranda pareiga perskaičiuoti metinį NPD.

2. NEAPMOKESTINAMOJO PAJAMŲ DYDŽIO SĄVOKA IR DYDŽIAI

2.1. Kas yra neapmokestinamasis pajamų dydis?

Neapmokestinamasis pajamų dydis – tai tam tikra gyventojų gautų pajamų suma, kuri gali būti atimta iš gyventojų pajamų, susijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais (toliau – su darbo santykiais susijusios pajamos), taip sumažinant pajamų mokesčio bazę.

2.2. Kurie asmenys gali pasinaudoti neapmokestinamuoju pajamų dydžiu?

- Nuolatinis Lietuvos gyventojas, gaunantis su darbo santykiais susijusių pajamų.

Su darbo santykiais susijusioms pajamoms, be kita ko, yra priskiriamos individualios įmonės savininko iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos tikrojo nario iš ūkinės bendrijos ir mažosios bendrijos nario iš šios bendrijos gautų pajamų suma, neviršijanti sumos, nuo kurios pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nuostatas skaičiuojamos ir mokamos įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario valstybinio socialinio draudimo įmokos. Todėl neapmokestinamąjį pajamų dydį pritaikyti gali tokių pajamų gavęs individualios įmonės savininkas, ūkinės bendrijos tikrasis narys ir mažosios bendrijos narys.

- Nenuolatinis Lietuvos gyventojas, gaunantis su darbo santykiais susijusių pajamų iš Lietuvoje esančio subjekto.

Žr. leidinį „Kas yra nuolatinis Lietuvos gyventojas pajamų mokesčio mokėjimo ir deklaravimo tikslais“.

- NPD netaikomas gyventojui, negaunančiam su darbo santykiais susijusių pajamų.

2.3. Kokie yra NPD ir nuo ko jie priklauso?

NPD yra mėnesio ir metinis.

Ar gyventojui gali būti taikomas mėnesio NPD ir kokia yra jo suma, priklauso tik nuo gyventojų per mėnesį gaunamų su darbo santykiais susijusių pajamų sumos.

Ar gyventojui gali būti taikomas metinis NPD ir kokia yra jo suma, priklauso ne tik nuo metinių su darbo santykiais susijusių pajamų, bet ir nuo visų kitų apmokestinamųjų pajamų. Į metines apmokestinamąsias pajamas, apskaičiuojant metinį NPD, neįskaičiuojamos:

– apmokestinamosioms pajamoms priskirtos išmokos, išmokėtos pasibaigus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutarčiai arba tokią sutartį nutraukus, neviršijančios sumokėtų įmokų sumos,

- pajamos, gautos iš veiklos pagal verslo liudijimą,
- individualios veiklos pajamos, išskyrus pajamas iš laisvųjų profesijų veiklos,
- ne individualios veiklos turto pardavimo pajamos, gautos už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybėn netaurijų metalų laužą.

2.4. Kaip apskaičiuojamas mėnesio NPD?

Gyventojo, kurio mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais, yra 1000 Lt ar mažesnės, mėnesio NPD yra 570 Lt. Gyventojo, kurio mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais, yra didesnės nei 1000 Lt, mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal formulę:

$\text{Mėnesio NPD} = 570 - 0,26 \times (\text{gyventojo mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais} - 1000 \text{ Lt}).$

Gyventojo mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais, yra 2000 Lt (prieš mokesčius). Mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:
 $2000 - 1000 = 1000$
 $1000 \times 0,26 \text{ (koeficientas)} = 260$
 $570 - 260 = 310.$
Mėnesio NPD yra 310 Lt.

Gyventojui, kurio mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais, yra 3192 Lt ar didesnės, NPD netaikomas, nes, apskaičiavus NPD pagal mėnesio formulę, jis yra lygus nuliui (neigiama suma taip pat laikoma nuliu).

2.5. Kokiems asmenims taikomi didesni NPD?

Didesni NPD taikomi:

1) asmenims, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, ar asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis. Šiems asmenims taikytinas mėnesio NPD yra 800 litų per mėnesį;

2) asmenims, kuriems nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis. Šiems asmenims taikytinas mėnesio NPD yra 600 litų per mėnesį.

Didesni 600 Lt ar 800 Lt mėnesio NPD tokiems gyventojams yra taikomi, neatsižvelgiant į per mėnesį gaunamų pajamų, susijusių su darbo santykiais, sumas.

Jeigu gyventojai šiame punkte paminėtus kriterijus atitiko visą mokestinį laikotarpį (kalendorinius metus), jiems didesni metiniai NPD (7200 Lt ar 9600 Lt) yra taikomi, neatsižvelgiant į per metus gautą su darbo santykiais susijusių ir kitų apmokestinamųjų pajamų sumas.

2.6. Kaip apskaičiuojamas metinis NPD?

Kai gyventojo metinės pajamos neviršija 12000 litų, tai metinis NPD yra 6840 litų. Kai gyventojo metinės pajamos yra didesnės kaip 12000 litų, konkretus metinis NPD apskaičiuojamas pagal formulę, vadovaujantis principu, kad, didėjant metinėms pajamoms, taikomas vis mažesnis MNPD.

Metinis NPD apskaičiuojamas pagal formulę:

$\text{Metinis NPD} = 6840 - 0,26 \times (\text{GMP} - 12000).$

GMP – gyventojo metinės apmokestinamosios pajamos, į kurias metinio NPD apskaičiavimo tikslu neįskaičiuojamos išmokos, gyventojui išmokėtos, pasibaigus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutarčiai arba ją nutraukus, neviršijančios sumokėtų įmokų sumos, pajamos, kurioms taikomas 5 proc. pajamų mokesčio tarifas (t. y. individualios veiklos pajamos, išskyrus gautas iš laisvųjų profesijų veiklos, taip pat ne individualios veiklos turto pardavimo pajamas, gautas už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybėn netauriųjų metalų laužą), taip pat iš veiklos pagal verslo liudijimą gautos pajamos.

Individualios veiklos pajamos, gautos iš laisvųjų profesijų veiklos (advokato, advokato padėjėjo, notaro, notaro padėjėjo, antstolio, antstolio padėjėjo, konsultanto teisiniais klausimais, apskaitininko, auditoriaus, buhalterio, lobisto, finansų konsultanto, mokesčių konsultanto, architekto, inžinieriaus, dizainerio, gydytojo, psichologo, žurnalisto, maklerio, brokerio ir panašiai) 2010 m. ir vėlesnį mokestinį laikotarpį, yra apmokestinamos taikant 15 proc. pajamų tarifą. Apskaičiuojant metinį NPD, šios pajamos yra įskaitomos į metines pajamas.

Gyventojas per 2014 m. mokestinį laikotarpį gavo 15000 Lt su darbo santykiais susijusių pajamų, 5000 Lt ne individualios veiklos pajamų už patalpų nuomą ir 3000 Lt autorinį atlyginimą. Bendra metinių apmokestinamų (taikant 15 procentų pajamų mokesčio tarifą) pajamų suma – 23000 Lt.

Metinis NPD apskaičiuojamas taip:

23000 - 12000 = 11000

11000 x 0,26 (koeficiento) = 2860

6840 - 2860 = 3980 Lt.

Metinis NPD yra 3980 Lt.

Jeigu gyventojas metinės apmokestinamosios pajamos yra didesnės kaip 38304 Lt ar šiai sumai lygios, tai metinis NPD netaikomas, nes, apskaičiavus NPD pagal metinio NPD formulę, jis yra lygus nuliui (neigiama suma taip pat laikoma nuliui).

2.7. Koks yra papildomas NPD ir kokiems asmenims jis taikomas?

Papildomas NPD nuo 2014 m. sausio 1 d. yra po 200 Lt už kiekvieną vaiką (įvaikį).

Papildomas NPD taikomas nuolatiniais Lietuvos gyventojams (tėvams arba įtėviams), auginantiesiems vieną ar daugiau vaikų (įvaikių) iki 18 metų, taip pat vyresnius, jeigu jie mokosi pagal bendrojo ugdymo programas.

Papildomas NPD gali būti taikomas tik tuo atveju, jeigu gyventojai vaikus (įvaikius) augina. Kad papildomas NPD būtų taikomas, vien vaikų turėjimo aplinkybės nepakanka.

Nenuolatiniais Lietuvos gyventojams papildomas NPD netaikomas.

3. MĖNESIO NPD TAIKYMAS MOKESTINIU LAIKOTARPIU

3.1. Ar NPD gali būti taikomas mokestiniu laikotarpiu?

Nuolatiniam Lietuvos gyventojui, gaunančiam su darbo santykiais susijusių pajamų, mėnesio NPD ir papildomas NPD gali būti taikomas mokestiniu laikotarpiu.

Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui mėnesio NPD mokestiniu laikotarpiu netaikomas. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui gali būti pritaikytas tik metinis NPD ir tik mokestiniam laikotarpiui pasibaigus pagal jo pateiktą nenuolatinio Lietuvos gyventojas mėnesio pajamų mokesčio deklaraciją (GPM309 forma).

3.2. Ką ir kam reikia pateikti, kad mėnesio NPD ir/ar papildomas NPD būtų taikomas mokestiniu laikotarpiu?

Gyventojas, norėdamas, kad iš jo darbo užmokesčio būtų atimamas jam taikytinas NPD ir/ar papildomas NPD, turi darbdaviui pateikti laisvos formos prašymą. Kai gyventojas prašyme nurodo, jog jam yra taikytinas didesnis (600 Lt ar 800 Lt) NPD ar papildomas NPD, teisę į tokį NPD jis turi pagrįsti atitinkamais įrodymais – neįgalumo lygio, asmens darbingumo lygio, darbingumo lygio dėl nelaimingo atsitikimo darbe ar profesinės ligos pažymos, ištuokos liudijimas, vaiko (įvaikio) gimimo dokumentai (kopijos) ir pan.

Darbdavys neprivalo reikalauti iš darbuotojų patikslinti prašymus, kai įstatymu pakeičiami NPD ar papildomi NPD.

Gyventojui, dirbančiam ne visą darbo dieną, taikytinas 600 litų NPD ir 200 litų NPD už auginamą vaiką. Gyventojas mėnesio darbo užmokesčio yra 500 litų, kartais gaunami priedai ir/ar priemokos, todėl su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje ir NPD, ir PNP negali būti pritaikyti. Gyventojas pateikė darbdaviui prašymą taikyti tik NPD. PNP jis prisitaikys mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje šiuo dydžiu sumažinęs pajamas iš kūrybos (autorinį atlyginimą ar iš vykdytos individualios veiklos).

3.3. Į kokias išmokas turi atsižvelgti darbdavys, apskaičiuodamas mėnesio NPD?

Apskaičiuojant nuolatiniam Lietuvos gyventojui taikytiną mėnesio NPD, būtina atsižvelgti tik į visas kas mėnesį mokamas išmokas (pagrindinį darbo užmokestį, priedus ir priemokas), susijusias su darbo santykiais. Prie mėnesio darbo užmokesčio sumos, lemiančios darbuotojui taikytiną mėnesio NPD, priskiriama: darbo užmokestis, priedai, premijos (mėnesio, ketvirtinės, metinės), ligos pašalpa už pirmas dvi ligos dienas, kompensacija už nepanaudotas atostogas, išmokos už viršvalandinį darbą, darbą švenčių ir poilsio dienomis, nakties metu, už prastovos laiką, atlyginimas už atostogas, teisės aktų nustatytus dydžius viršijantys dienpinigiai, darbuotojo gauta nauda dėl beprocentinės paskolos ar lengvatinių palūkanų, lengvatinė kaina įsigytos produkcijos, automobilio naudojimo asmeniniais tikslais, gyventojų naudai sumokėtos gyvybės draudimo įmokos, priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms, ir visi kiti papildomi uždarbiai, bet kokiu būdu tiesiogiai darbdavio išmokami darbuotojui už jo atliktą darbą ar atliekamas funkcijas. Šios nuostatos taikomos, neatsižvelgiant į konkrečiam darbuotojui išmokamų išmokų periodiškumą.

Jeigu gyventojui tas pats darbdavys su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusias išmokas išmoka dviejų ar daugiau darbo sutarčių pagrindu, tai, apskaičiuojant mėnesio NPD, yra įskaitomos visos šios rūšies jo mokamos išmokos.

Dovanos, apmokestinamosioms pajamoms priskiriami prizai, pašalpos ir kitokios nenuolatinio pobūdžio išmokos neįskaičiuojamos į mėnesio darbo užmokestį, tačiau įskaičiuojamos į metines pajamas, susijusias su darbo santykiais, lemiančias metinį NPD.

3.4. Ar pajamoms natūra priskiriamos pajamos už naudojimąsi tarnybiniu automobiliu asmeninėms reikmėms yra įtraukiamos į metines pajamas, apskaičiuojant darbuotojui taikytiną mėnesio NPD?

Pajamos už naudojimąsi tarnybiniu automobiliu asmeninėms reikmėms nuo 2010 m. pradžios yra pripažįstamos gyventojų pajamomis, gautomis natūra. Gyventojui išmokėtos išmokos forma (piniginė ar natūra) nepakeičia pajamų rūšies. Pagal išmokos esmę darbuotojo nauda, gauta dėl naudojimosi tarnybiniu automobiliu asmeninėms reikmėms, laikytina darbo užmokesčio dalimi. Apskaičiuojant darbuotojui taikytiną mėnesio NPD, ši natūra darbuotojo gauta darbo užmokesčio dalis turėtų būti įskaitoma į jo mėnesio darbo užmokestį.

3.5. Ar, apskaičiuojant darbuotojui taikomą NPD, į darbo užmokestį įskaitomi dienpinigiai, kurie yra apmokestinami pajamų mokesčiu?

Apskaičiuojant darbuotojui taikytiną NPD ir jo mėnesio pajamas, susijusias su darbo santykiais, atsižvelgiama į apmokestinamus dienpinigius. Apmokestinamosioms pajamoms priskirti dienpinigiai mokesčių išskaičiuojančiojo asmens deklaracijoje yra deklaruojami kaip pajamos, susijusios su darbo santykiais.

Nustatant gyventojų gautas metines pajamas ir taikytiną metinį NPD, į dienpinigius taip pat atsižvelgiama.

3.6. Ar galima atimti mėnesio NPD ir papildomą NPD iš ligos, motinystės ir motinystės (tėvystės) pašalpų?

Mėnesio NPD ir/ar papildomas NPD gali būti atimamas iš ligos, motinystės (tėvystės), tėvystės pašalpų, kadangi šios pajamos, apskaičiuojant NPD/papildomą NPD, priskiriamos prie pajamų, susijusių su darbo santykiais.

Kai ligos pašalpa, motinystės, motinystės (tėvystės) pašalpa yra išmokama už visą mėnesį ar kelis mėnesius, NPD/papildomą NPD taiko Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinis skyrius (toliau – VSDFV teritorinis skyrius).

3.7. Ar galima gyventojui, gavusiam tik nesusijusių su darbo santykiais apmokestinamųjų pajamų, prisitaikyti mėnesio NPD?

Jeigu gyventojas gauna tik tokių apmokestinamųjų pajamų, kurios nesusijusios su darbo santykiais (pavyzdžiui, gauna tik autorinius atlyginimus ar individualios veiklos pajamų), mėnesio NPD mokesčiniu laikotarpiu netaikomas.

3.8. Kaip gyventojui taikomas NPD ir/ar papildomas NPD, jei jis dirba keliose įmonėse?

Mokestiniu laikotarpiu NPD ir papildomas NPD gali būti taikomas tik vienoje su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje. Jeigu gyventojas tuo pačiu metu gauna pajamų, susijusių su darbo santykiais, iš daugiau nei vieno pajamų šaltinio, NPD (arba NPD dalis) ir/ar papildomas NPD (arba jo dalis) gali būti taikomas tik vienoje gyventojų pasirinktoje su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje, kurioje jis pateikia prašymą taikyti šiuos dydžius. Kitoje įmonėje (įstaigoje) jo gaunamas visas darbo užmokestis apmokestinamas pajamų mokesčiu. Papildomas NPD taikomas toje pačioje įmonėje (įstaigoje), kurioje taikomas NPD.

3.9. Kokiais atvejais reikėtų pateikti darbdaviui prašymą taikyti tik dalį priklausančio mėnesio NPD arba iš viso jo netaikyti?

Gyventojas, su darbo santykiais susijusių pajamų tuo pat metu gaunantis iš dviejų ar daugiau įmonių (įstaigų), pasirinktam darbdaviui turėtų pateikti prašymą taikyti tik dalį jam priklausančio mėnesio NPD. Tik dalį apskaičiuoto mėnesio NPD gyventojų prašymu tikslinga taikyti ir tokiam gyventojui, kuris gauna ne tik su darbo santykiais susijusių pajamų, bet ir nuolatinės ar vienkartinės kitų rūšių apmokestinamąsias pajamas. Kai mėnesio pajamos yra didesnės nei 3192 Lt ar šiai sumai lygios, gyventojas gali pateikti prašymą visai netaikyti NPD mėnesį ar kelis mėnesius.

Konkretni taikytino NPD dalis gali būti apskaičiuojama pagal mėnesio NPD formulę, įvertinus visas mėnesio apmokestinamąsias pajamas.

1. Gyventojas įmonėje A gauna 1000 Lt darbo užmokestį, o įmonėje B – 700 Lt. Gyventojas įmonėje A yra pateikęs prašymą taikyti NPD. Įvertinus tik įmonėje A gaunamą darbo užmokestį, gyventojui taikytinas NPD yra 570 Lt, o, įvertinus gaunamą abiejose įmonėse, taikytinas NPD yra 388 Lt (1700-1000; 700x0,26; 570-182).

Jeigu gyventojas pateiktų prašymą taikyti visą mėnesio NPD, tai, mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, jam atsirastų prievolė deklaruoti pajamas ir dėl pritaikyto per didelio metinio NPD pačiam sumokėti pajamų mokestį.

Įvertinęs visas kiekvieno mėnesio pajamas (1700 Lt), gyventojas įmonėje A pateikė prašymą taikyti tik dalį (388 Lt) mėnesio NPD. Pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, gyventojui neatsiras su pajamų deklaravimu ir pajamų mokesčio sumokėjimu susijusių prievolių.

2. Gyventojų darbo užmokestis yra 2000 Lt. Be to, gyventojas gauna 1200 Lt turto nuomos pajamų per mėnesį. Visos mėnesio pajamos yra didesnės nei 3192 Lt. Mėnesio NPD, atsižvelgiant į su darbo santykiais susijusias pajamas, yra 310 Lt. Tačiau, jei būtų atsižvelgta į bendrą apmokestinamų pajamų sumą, mėnesio NPD būtų lygus nuliui. Gyventojas, pageidaujantis, kad, mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, neatsirastų primokėtinas pajamų mokestis, pateikia darbdaviui prašymą tą mokestinį laikotarpį NPD netaikyti.

3.10. Nuo kada pradamas ar nustojamas taikyti didesnis NPD?

Atsiradus ar pasibaigus teisei gyventojui taikyti didesnę (600 Lt ar 800 Lt) NPD, šis dydis pradamas arba nustojamas taikyti nuo kito mėnesio nei atsirado arba pasibaigė teisė į jį. Tokiais atvejais nuolatinis Lietuvos gyventojas privalo patikslinti darbdaviui pateiktą prašymą.

Gyventojui 2014 m. liepos mėnesį buvo nustatytas 30–55 proc. darbingumo lygis. Gyventojas darbdaviui pateikė prašymą taikyti didesnę NPD. 600 Lt NPD pradamas taikyti rugpjūčio mėn., nesvarbu, ar šį mėnesį yra išmokamas rugpjūčio, ar liepos mėnesio darbo užmokestis. Svarbu yra tai, kad 2014 m. didesnis NPD nebūtų pritaikytas daugiau kaip 5 kartus, nes gyventojas 2014 m. turi teisę į didesnę NPD 5 mėnesius.

3.11. Ar galima mokestiniu laikotarpiu pritaikyti per mažai pritaikytą NPD ar papildomą NPD arba papildomai apmokestinti dėl pritaikyto per didelio NPD ankstesnį mėnesį (ankstesniais mėnesiais) darbuotojui išmokėtas išmokas?

Darbdavio ir darbuotojo susitarimu mokėtinas pajamų mokestis dėl per daug/per mažai pritaikyto NPD ir/ar papildomo NPD gali būti perskaičiuojamas įmonėje (įstaigoje) ir sumokamas į biudžetą iki to paties mokestinio laikotarpio pabaigos.

4. PRAKTINIAI MĖNESIO NPD TAIKymo PAVYZDŽIAI

Su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje NPD turėtų būti taikomas nuosekliai, kad darbuotojai, turintys teisę į jį, galėtų juo pasinaudoti, mokestiniam laikotarpiui dar nepasibaigus.

4.1. Darbuotojas yra pateikęs prašymą taikyti NPD. 2014 m. sausio mėnesį išmokamas 2013 m. gruodžio mėnesio darbo užmokestis. Ar taikyti NPD?

Jeigu išmokamas visas 2013 m. gruodžio mėnesio darbo užmokestis (kai darbo užmokestis už praėjusį mėnesį mokamas jam pasibaigus, 1 kartą), tai, apskaičiuojant išskaičiuotiną pajamų mokestį, gyventojui priklausantis sausio mėnesio NPD turi būti taikomas. Priešingu atveju gyventojas, turintis teisę kiekvieną mėnesį pasinaudoti NPD, per metus NPD pasinaudotų tik 11 mėnesių.

Jeigu darbo užmokestis mokamas dalimis, t. y. 2 kartus per mėnesį, o 2014 m. sausio mėnesį yra išmokama tik gruodžio mėn. darbo užmokesčio antroji dalis, tai, ją apmokestinant, sausio mėn. NPD netaikomas. NPD galėtų būti taikomas tik tam darbuotojui, kuris atleidžiamas iš darbo iš karto ar netrukus po gruodžio mėn. darbo užmokesčio išmokėjimo, siekiant suteikti jam galimybę pasinaudoti 2014 m. sausio mėn. NPD.

Jeigu darbo užmokestis mokamas 1 kartą per mėnesį, NPD taip pat gali būti taikomas. Išimtis yra tik tada, kai gruodžio mėnesio darbo užmokestis išmokamas dalimis: I dalis – gruodžio mėnesį, II dalis – kitų metų sausio mėnesį. Tokiu atveju, kai 2014 m. sausio mėnesį išmokėta 2013 m. gruodžio mėnesio darbo užmokesčio II dalis yra vienintelė išmoka, NPD (2014 m. sausio mėn.) turėtų būti taikomas, nes priešingu atveju gyventojas sausio mėn. priklausančiu NPD pasinaudoti dar 2014 m. mokestiniu laikotarpiu (kalendoriniais metais) negalės.

4.2. Darbdavys apskaičiuoja ir išmoka gyventojai darbo užmokestį už vasario mėnesį (iki šio mėnesio 10 dienos). Nuo vasario 11 d. gyventojas pradeda gauti motinystės pašalpą, kurią moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinis skyrius. Kaip pajamų mokestį nuo išmokėtos darbo užmokesčio dalies turi apskaičiuoti darbdavys? Ar taikomas NPD?

Atitinkamo mėnesio NPD apskaičiuojamas ir atimamas iš visų per tą mėnesį gyventojų gautų su darbo santykiais susijusių pajamų. Ligos, motinystės, motinystės (tėvystės) ir tėvystės pašalpos (toliau – pašalpos), taikant NPD, yra priskiriamos prie pajamų, susijusių su darbo santykiais. Kadangi darbdavys, išmokėdamas gyventojai priklausančią darbo užmokesčio dalį, nežino visos mėnesio su darbo santykiais susijusių pajamų sumos (įskaitant išmokėtą pašalpą), todėl išmokamai darbo užmokesčio sumai mėnesio NPD rekomenduojama netaikyti. Visa ši išmoka apmokestinama, taikant 15 proc. pajamų mokestį tarifą. VSDFV teritorinis skyrius, apskaičiuodamas pajamų mokestį nuo išmokamos pašalpos, pagal darbdavio pateiktą pažymą įvertina apskaičiuotą darbo užmokesčio dalį ir vasario mėnesio NPD pritaiko, atsižvelgdamas į visas vasario mėnesį gyventojai išmokėtas su darbo santykiais susijusias išmokas (darbo užmokestį ir pašalpą).

4.3. Kaip taikomas neapmokestinamasis pajamų dydis, kai darbo užmokestis yra mokamas vieną kartą per mėnesį, t. y. iki kito mėnesio 15 dienos, pagal 4.3. □ 14.3.6 papunkčiuose pateikiamas situacijas?

4.3.1. Ar taikomas NPD 2014 m. sausio mėnesį išmokamam 2013 m. gruodžio mėnesio darbo užmokesčiui?

2014 m. sausio mėnesį, išmokant 2013 m. gruodžio mėnesio visą darbo užmokestį, taikomas 2014 m. sausio mėn. NPD, 2014 m. vasario mėn., išmokant sausio mėnesio darbo užmokestį, taikomas vasario mėn. NPD ir pan.

4.3.2. Ar taikomas NPD 2014 m. sausio mėnesį išmokamam 2013 m. gruodžio mėnesio darbo užmokesčiui, jeigu 2013 m. gruodžio mėnesį buvo išmokėta gruodžio mėnesio darbo užmokesčio dalis? Sausio mėnesį daugiau darbo užmokesčio nebūtų išmokėta.

Kai darbo užmokestis yra mokamas vieną kartą per mėnesį (gruodžio mėnesio darbo užmokestis, išmokėtas dalimis, yra išimtis), tai 2014 m. sausio mėnesį, išmokant darbo užmokesčio dalį už 2013 m. gruodžio mėnesį, taikomas 2014 m. sausio mėn. NPD. Priešingu atveju gyventojas sausio mėn. priklausiančiu NPD kalendoriniais metais pasinaudoti negalės.

4.3.3. Kaip taikomas NPD, jei darbuotojas sausio mėnesį serga, o ligos pašalpa už dvi dienas (sausio mėnesio) išmokama vasario mėnesį kartu su sausio mėnesio darbo užmokesčiu?

Darbo užmokesčiui ir ligos pašalpai (t. y. visai išmokai už sausio mėnesį) gali būti taikomas vasario mėn. NPD. Gavus duomenis iš VSDFV teritorinio skyriaus apie išmokėtą ligos pašalpą, darbdaviui rekomenduojama taikytiną NPD ir pajamų mokestį perskaičiuoti (sudėjus sausio mėnesio darbo užmokestį, visą ligos pašalpą), nes dėl ligos pašalpos taikytinas NPD pasikeičia. Vien dėl šios priežasties gyventojui gali susidaryti primokėtina pajamų mokesčio suma ir pareiga pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

VSDFV informacija apie pašalpas yra skelbiama Elektroninės draudėjų aptarnavimo sistemos portale.

Pajamų mokesčio suma perskaičiuojama už tą mėnesį, už kurį darbuotojas gavo ir darbo užmokestį, ir pašalpą. Mėnesinėje pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos FR0572 formos (versija 03) priedo FR0572A formoje, kuri patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2009 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. VA-23 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. sausio 15 d. įsakymo Nr. VA-7 „Dėl Mėnesinės pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos formos, jos priedų formų bei jų pildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo, pakeitimo“, duomenys apie priklausiančią sumokėti pajamų mokesčio sumą įrašomi į to mėnesio, kurį atliekamas perskaičiavimas, deklaraciją (FR0572 formą). Tokiu būdu, perskaičiavus pajamų mokestį, delspinigiai už per mažai išskaičiuotą pajamų mokestį neskaičiuojami.

4.3.4. Vasario mėnesį darbuotojas išėjo atostogų (atostogos tęsiasi nuo vasario 16 d. iki vasario 28 d.). Atostoginiai išmokami vasario mėnesį. Darbo užmokesčio likusi dalis išmokama kovo mėnesį (kaip numatyta Darbo kodekse, atostoginiai turi būti išmokami prieš 3 kalendorines dienas iki atostogų pradžios). Kaip taikomas NPD darbo užmokesčiui už atostogas?

Kai su darbo santykiais susijusios išmokos išmokamos už ilgesnį nei vieno mėnesio laikotarpį, tai jos ir joms taikytinas NPD apskaičiuojami už kiekvieną (už kurį išmokos apskaičiuotos išmokėti) mėnesį. Todėl darbo užmokestis už atostogas vasario mėnesį nepridedamas prie vasario mėnesį išmokėto sausio mėnesio darbo užmokesčio, o apskaičiuojamas atskirai. Darbo užmokesčiui už vasario mėn. atostogas pritaikomas kovo mėnesio NPD, įvertinus darbo užmokesčio už atostogas ir darbo užmokesčio už vasario mėn. darbo dienas, kovo mėnesį išmokėtą darbo užmokesčio dalį.

4.3.5. Tas pats (4.3.4 papunktyje nurodytas) darbuotojas kovo mėn. išeina atostogų. Darbo užmokestis už atostogų dienas kartu su kovo darbo užmokesčiu išmokami kovo mėnesį. Kaip apskaičiuojamas darbo užmokesčiui už atostogas taikytinas NPD?

Šios už kovo mėnesį išmokamos išmokos apmokestinamos, pritaikius balandžio mėnesio NPD. Jeigu balandžio mėnesį būtų išmokėta dar viena darbo užmokesčio dalis už kovo mėnesio darbo dienas, tai pajamų mokestis ir balandžio mėnesio NPD turėtų būti perskaičiuojami, atsižvelgus ir į paskutinę išmokos dalį.

Jeigu balandžio mėnesį būtų išmokėta dar viena darbo užmokesčio dalis už kovo mėnesio darbo dienas, tam, kad neatsirastų būtinumas apmokestinti dar praėjusį mėnesį darbuotojui išmokėtas išmokas, pajamų mokestis gali būti apskaičiuojamas, netaikant NPD. Balandžio mėn. NPD galėtų būti pritaikytas, išmokant paskutinę kovo mėn. darbo užmokesčio dalį.

4.3.6. 2014 m. gruodžio mėnesį išmokamas darbo užmokestis už lapkričio mėnesį. Išmokai pritaikomas gruodžio mėnesio NPD. Jei darbuotojas išeis atostogų gruodžio mėnesį, kaip bus taikomas NPD?

Apskaičiuojant išmokėtą darbo užmokesčio dalį už atostogas, ši dalis pridedama prie lapkričio mėnesio darbo užmokesčio dalies, išmokėtos gruodžio mėnesį. Gruodžio mėn. NPD, pritaikytas išmokant darbo užmokestį už atostogas, perskaičiuojamas, išmokant gruodžio mėnesio darbo užmokesčio dalį.

4.3.7. Darbuotojas yra pateikęs prašymą taikyti NPD. Darbo užmokestis mokamas 1 kartą, mėnesiui pasibaigus. Darbuotojui nuo 2014-01-20 iki 2014-02-10 suteikiamos atostogos. Sausio 19 d. jam išmokamas sausio mėnesio darbo užmokestis – 1400 Lt, atlyginimas už visas atostogas – 1900 Lt. Sausio mėnesio atlyginimas už atostogas – 1000 Lt, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas – 900 Lt. Kaip apskaičiuojamas mėnesio NPD ir pajamų mokestis?

Kadangi darbo užmokestis išmokamas už ilgesnį nei mėnuo laikotarpį, tai taikytinas NPD ir mokėtinas pajamų mokestis apskaičiuojamas atskirai už kiekvieno mokestinio laikotarpio mėnesį, už kurį šios pajamos išmokamos.

Kiekvieno mėnesio taikytinas NPD apskaičiuojamas pagal formulę: mėnesio NPD = 570 - 0,26 x (gyventojų mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais - 1000 Lt).

Sausio mėnesio taikytinas NPD apskaičiuojamas taip:

1) iš išmokėtų už sausio mėnesio darbo dienas ir atostogas išmokų sumos 2400 (1400 + 1000) atimama 1000 litų:

$$2400 - 1000 = 1400 \text{ Lt}$$

2) gauta suma dauginama iš koeficiento 0,26:

$$1400 \times 0,26 = 364 \text{ Lt}$$

3) apskaičiuojamas taikytinas sausio mėn. NPD:

$$570 - 364 = 206 \text{ Lt.}$$

Pajamų mokestis, išskaičiuotinas iš už sausio mėnesį išmokėtos bendros išmokų sumos, apskaičiuojamas taip:

$$2194 \text{ Lt } (2400 - 206 \text{ (sausio mėn. NPD)} \times 15 / 100 = 329,10 \text{ Lt.}$$

Sausio mėnesį išmokamam atlyginimui už vasario mėn. atostogas NPD netaikomas (galėtų būti taikomas tada, jei atlyginimas už atostogas ar kitokios išmokos būtų išmokamos už visą mėnesį), todėl pajamų mokestis išskaičiuojamas nuo visos 900 litų sumos:

$$900 \times 15 / 100 = 135 \text{ Lt.}$$

Vasario mėnesio taikytinas NPD apskaičiuojamas, kai kovo 8 d. išmokamas darbo užmokestis už vasario mėnesio darbo dienas (tarkim, 1000 Lt):

1) iš išmokėto atlyginimo už vasario mėnesio atostogas ir vasario mėn. darbo dienas bendros sumos 1900 Lt atimama 1000 Lt:

$$1900 - 1000 = 900 \text{ Lt}$$

2) gauta suma dauginama iš koeficiento 0,26:

$$900 \times 0,26 = 234 \text{ Lt}$$

3) apskaičiuojamas taikytinas vasario mėn. NPD:

$$570 - 234 = 336 \text{ Lt.}$$

Pajamų mokestis, išskaičiuotinas iš už vasario mėnesį išmokėtos bendros sumos, t. y. iš 1564 Lt (1900 - 336), perskaičiuojamas taip:

$$1564 \times 15 / 100 = 234,60 \text{ Lt.}$$

Kadangi dalis pajamų mokesčio – 135 Lt buvo sumokėta iki sausio 30 d., į biudžetą iki kovo 15 d. mokėtinas pajamų mokestis yra 99,60 Lt.

4.4. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai darbo užmokestis mokamas 2 kartus per mėnesį (už 2013 m. gruodžio mėn. išmokėtas 2013 m.) kartu su atlyginimu už atostogas?

Darbuotojas yra pateikęs prašymą taikyti NPD. Darbo užmokestis (įskaitant priedus, priemokas) mokamas dalimis: I dalis – einamojo mėnesio 20 d., II dalis – kito mėnesio 8 d. 2013 m. gruodžio mėn. darbo užmokestis buvo išmokėtas 2013 m. gruodžio mėnesį.

Darbuotojui nuo 2014-01-20 iki 2014-02-10 suteikiamos atostogos. Sausio 19 d. jam išmokamas sausio mėnesio darbo užmokestis – 1400 Lt, atlyginimas už visas atostogas – 1900 Lt. Sausio mėnesio atlyginimas už atostogas – 1000 Lt, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas – 900 Lt. Kaip apskaičiuojamas mėnesio NPD ir pajamų mokestis?

Kadangi darbo užmokestis išmokamas už ilgesnį nei vieno mėnesio laikotarpį, tai, remiantis GPMĮ 20 straipsnio 10 dalimi, su darbo santykiais susijusios pajamos apskaičiuojamos atskirai už kiekvieną mokestinio laikotarpio mėnesį, už kurį šios pajamos buvo apskaičiuotos išmokėti, taikant to mokestinio laikotarpio mėnesio NPD ir papildomą NPD.

Kiekvieno mėnesio taikytinas NPD apskaičiuojamas pagal formulę: mėnesio NPD = 570 - 0,26 x (gyventojų mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais - 1000 Lt).

Sausio mėnesio NPD, taikomas išmokant darbo užmokestį už sausio mėn. ir atlyginimą už sausio mėn. atostogas, apskaičiuojamas taip:

1) iš išmokėtų už sausio mėnesio darbo dienas ir atostogas išmokų sumos 2400 (1400 + 1000) atimama 1000 litų:

$$2400 - 1000 = 1400 \text{ Lt}$$

2) gauta suma dauginama iš koeficiento 0,26:

$$1400 \times 0,26 = 364 \text{ Lt}$$

3) apskaičiuojamas taikytinas sausio mėn. NPD:

$$570 - 364 = 206 \text{ Lt}$$

Perskaičiuojamos sausio mėnesio apmokestinamosios pajamos:

$$2400 - 206 = 2194 \text{ Lt}$$

Pajamų mokestis apskaičiuojamas taip:

$$2194 \text{ Lt} \times 15 / 100 = 329,10 \text{ Lt.}$$

Vasario mėnesio 570 Lt NPD gali būti taikomas sausio 19 d., išmokant atlyginimą už vasario mėn.

Pajamų mokestis, išskaičiuotinas iš atlyginimo už vasario mėnesio atostogas, t. y. iš 330 Lt (900 - 570), apskaičiuojamas taip:

$$330 \times 15 / 100 = 49,50 \text{ Lt.}$$

Kovo 8 d., išmokant vasario mėn. darbo užmokestį (1000 Lt už vasario mėn. darbo dienas), taikytinas NPD ir mokėtinas pajamų mokestis **perskaičiuojami**:

1) iš išmokėtų už vasario mėnesio atostogas ir už vasario mėn. darbo dienas išmokamų išmokų sumos 1900 (900+1000) atimama 1000 Lt:

$$1900 - 1000 = 900 \text{ Lt}$$

2) gauta suma dauginama iš koeficiento 0,26:

$$900 \times 0,26 = 234 \text{ Lt}$$

3) perskaičiuojamas taikytinas vasario mėn. NPD:

$$570 - 234 = 336 \text{ Lt.}$$

Pajamų mokestis, išskaičiuotinas nuo su darbo santykiais susijusių pajamų už vasario mėnesį, t. y. iš 1564 Lt (1900 - 336) sumos, perskaičiuojamas taip:

$$1564 \times 15/100 = 234,60 \text{ Lt.}$$

Kadangi dalis pajamų mokesčio - 49,50 Lt – buvo sumokėta sausio mėn., į biudžetą iki kovo 15 d. mokėtinas pajamų mokestis yra 185,10 Lt (234,60 - 49,50).

Tam, kad neatsirastų būtinumas perskaičiuoti taikytiną NPD ir pajamų mokestį, vasario mėn. NPD gali būti pritaikomas ne sausio 19 d., išmokant atlyginimą už vasario mėn. atostogas, bet kovo 8 d., išmokant vasario mėn. darbo užmokesčio dalį.

4.5. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai darbo užmokestis mokamas 2 kartus per mėnesį (už 2013 m. gruodžio mėn. išmokėtas 2014 m.) kartu su atlyginimu už atostogas?

Darbuotojas yra pateikęs prašymą taikyti NPD. Darbo užmokestis (įskaitant priedus, priemokas) mokamas dalimis: I dalis – einamojo mėnesio 20 d., II dalis – kito mėnesio 8 d. 2013 m. gruodžio mėn. darbo užmokesčio II dalis – 2000 Lt – išmokėta 2014 m. sausio mėnesį.

Darbuotojui nuo 2014-01-20 iki 2014-02-10 suteikiamos atostogos. Sausio 19 d. jam išmokamas sausio mėnesio darbo užmokestis – 1400 Lt, atlyginimas už visas atostogas – 1900 Lt. Sausio mėnesio atlyginimas už atostogas – 1000 Lt, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas – 900 Lt.

Kadangi darbo užmokestis išmokamas už ilgesnį nei vieno mėnesio laikotarpį, tai, remiantis GPMĮ 20 straipsnio 10 dalimi, su darbo santykiais susijusios pajamos apskaičiuojamos atskirai už kiekvieną mokestinio laikotarpio mėnesį, už kurį šios pajamos buvo apskaičiuotos išmokėti, taikant to mokestinio laikotarpio mėnesio NPD ir papildomą NPD.

Kiekvieno mėnesio taikytinas NPD apskaičiuojamas pagal formulę: mėnesio NPD = 570 - 0,26 x (gyventojų mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais - 1000 Lt).

Išmokant 2013 m. gruodžio mėn. darbo užmokesčio II dalį, 2014 m. sausio mėn. NPD netaikomas, o visa 2000 litų suma apmokestinama, taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą.

Sausio mėnesio pajamos apskaičiuojamos taip:

2000 (gruodžio mėn. darbo užmokesčio dalis) + 1400 (sausio mėn. darbo užmokestis) + 1000 (atlyginimas už sausio mėn. atostogas) = 4400 Lt.

Sausio mėn. NPD netaikomas, nes sausio mėn. pajamos yra didesnės nei 3192 Lt.

Pajamų mokestis, taikant 15 proc. mokesčio tarifą, išskaičiuojamas nuo visos 4400 litų sumos.

Vasario mėnesio NPD, taikomas sausio 19 d. išmokant atlyginimą už vasario mėn. (900 Lt), yra 570 litų.

Pajamų mokestis, išskaičiuotinas nuo atlyginimo už vasario mėnesio atostogas sumos, t. y. iš 330 Lt (900 - 570), apskaičiuojamas taip:

$$330 \times 15 / 100 = 49,50 \text{ Lt.}$$

Kovo 8 d., išmokant vasario mėn. darbo užmokestį (1000 Lt už vasario mėn. darbo dienas), taikytinas NPD ir mokėtinas pajamų mokestis perskaičiuojami:

1) iš išmokėtų už vasario mėnesio atostogas ir darbo dienas išmokamų išmokų sumos 1900 (900+1000) atimama 1000 Lt:

$$1900 - 1000 = 900 \text{ Lt}$$

2) gauta suma dauginama iš koeficiento 0,26:

$$900 \times 0,26 = 234 \text{ Lt}$$

3) perskaičiuojamas taikytinas vasario mėn. NPD:

$$570 - 234 = 336 \text{ Lt.}$$

Pajamų mokestis, išskaičiuotinas nuo su darbo santykiais susijusių pajamų už vasario mėnesį, t. y. iš 1564 Lt (1900 - 336) sumos, perskaičiuojamas taip:

$$1564 \times 15 / 100 = 234,60 \text{ Lt.}$$

Kadangi dalis pajamų mokesčio – 49,50 Lt – buvo sumokėta sausio mėn., į biudžetą iki kovo 15 d. mokėtinas pajamų mokestis – 185,10 Lt (234,60 - 49,50).

Tam, kad neatsirastų būtinumas perskaičiuoti taikytiną NPD ir pajamų mokestį, vasario mėn. NPD gali būti pritaikomas ne sausio 19 d., išmokant atlyginimą už vasario mėn. atostogas, bet kovo 8 d., išmokant vasario mėn. darbo užmokesčio dalį.

4.6. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai darbo užmokestis mokamas dalimis, o II dalis išmokama vėliau nei per kito mėnesio 10 darbo dienų?

Darbuotojo mėnesio darbo užmokestis (su priedais, priemokomis) – 1500 Lt. 2014 m. vasario mėnesio darbo užmokestis mokamas dalimis: I dalis (700 Lt) – vasario 20 d., II dalis (800 Lt) – kovo 17 d.

Kai darbo užmokestis mokamas dalimis, o paskutinė atitinkamo mėnesio darbo užmokesčio dalis išmokama vėliau kaip per 10 kito mėnesio darbo dienų, GPMĮ 23 straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka turi būti apmokestinama kiekviena išmokos dalis.

Vasario mėn. NPD (570 Lt) galėtų būti taikomas, išmokant vasario 20 d. darbo užmokesčio dalį, nes išmokama suma yra ne didesnė už 1000 Lt. Tačiau, kai mėnesio darbo užmokestis yra mokamas dalimis, taikytiną mėnesio NPD sumą lemia visa išmokos, išmokamos už atitinkamą mėnesį, suma.

Jei NPD būtų pritaikytas I darbo užmokesčio daliai, tai, apskaičiuojant darbuotojui išmokėtiną II darbo užmokesčio dalį, atsirastų pareiga perskaičiuoti taikytiną NPD nuo visų vasario mėnesio pajamų. Darbuotojui faktiškai išmokama II darbo užmokesčio dalis turėtų būti sumažinta dėl sumažėjusio taikytino NPD:

faktiškai būtų pritaikyta 570 Lt (I darbo užmokesčio daliai – 700 Lt), o vasario mėn. taikytinas NPD (1500 Lt darbo užmokesčiui) sudarytų 440 Lt ($1500 - 1000 = 500$; $500 \times 0,26 = 130$; $570 - 130 = 440$).

Vadinasi, išmokant II darbo užmokesčio dalį, reikėtų papildomai apmokestinti 130 Lt (570-440) pajamų sumą (pritaikyto NPD dalį).

Tam, kad neatsirastų būtinumas apmokestinti dar praėjusį mėnesį darbuotojams išmokėtas išmokas, pajamų mokestis apskaičiuojamas taip:

1. Vasario mėn. darbo užmokesčio I dalis (700 Lt), išmokėta vasario 20 d., apmokestinama, netaikant vasario mėn. NPD. Pajamų mokestis (105 Lt), taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą, sumokamas į biudžetą iki vasario mėn. paskutinės dienos;

2. Išmokant vasario mėn. darbo užmokesčio II dalį, apskaičiuojamas visas vasario mėnesio darbo užmokestis. Taikomas 440 Lt vasario mėn. NPD. Nuo II darbo užmokesčio dalies – 360 Lt (800-440) – išskaičiuojamas 54 Lt pajamų mokestis.

4.7. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai išmokamas darbo užmokestis ir ligos pašalpa?

Darbo užmokestis įmonėje mokamas dalimis: I dalis – 20 diena, II dalis – kito mėnesio 9 d. Darbuotojo darbo užmokestis (su priedais, priemokomis) – 2100 Lt. 2014 m. vasario mėnesio darbo užmokesčio I dalis (900 Lt) išmokama vasario 20 d. Nuo vasario 21 d. iki kovo 11 d. darbuotojas serga. Informacija apie išmokėtą ligos pašalpos sumą ir išskaičiuotą pajamų mokestį (ligos pašalpai, kaip išmokėtai ne už visą mėnesį, NPD netaikomas) gauta kovo 16 d.

Kadangi darbo užmokesčio II dalis išmokama mėnesiui pasibaigus, per kito mėnesio 10 darbo dienų, I dalis neapmokestinama, ir šiam darbuotojui, kaip ir kitiems, išmokama visa I dalies suma, neišskaičiavus pajamų mokesčio.

Atsižvelgdama į tai, kad darbuotojas iki vasario mėn. pabaigos tebeserga, įmonė perskaičiuoja darbuotojo darbo užmokestį (I dalį) ir apskaitoje užfiksuoja jam priklausantį darbo užmokestį ir/ar skolą įmonei. Kadangi įmonė nežino apie visą ligos trukmę (arba žino, kad liga tebesitęsia), tai įmonė, atsižvelgdama į GPMĮ 23 straipsnio 6 d. reikalavimus (apmokestinti kiekvieną išmokos dalį), nuo I darbo užmokesčio dalies išskaičiuotą pajamų mokestį (atitinkamais atvejais fiksuojamą kaip darbuotojo skolą įmonei) sumoka iki vasario mėn. paskutinės dienos. Pajamų mokestis nuo I darbo užmokesčio dalies apskaičiuojamas, netaikant NPD.

Visa vasario mėnesio darbo užmokesčio ir ligos pašalpos už vasario 21–28 d. (įskaitant darbdavio išmokėtą už pirmąsias dvi ligos dienas) suma perskaičiuojama, apskaičiuojamas taikytinas NPD ir išskaičiuojamas pajamų mokestis po to, kai įmonė gauna duomenis apie ligos pašalpos dydį ir nuo jos išskaičiuotą pajamų mokestį, t. y. po kovo 16 d. Pajamų mokestis

išskaičiuojamas pritaikius NPD, taip pat atsižvelgus į išskaičiuotą mokesčio sumą, tenkančią ligos pašalpai už vasario mėn. ligos dienas.

Ligos pašalpos dalis, išmokėta už kovo 1–11 ligos dienas, priskirtina kovo mėn. pajamoms (o nuo šios dalies išskaičiuotas pajamų mokestis – mokesčiui nuo kovo mėn. pajamų).

4.8. Kaip taikomas NPD ir apskaičiuojamas pajamų mokestis, kai darbo užmokestis išmokamas už kelis to paties mokestinio laikotarpio mėnesius?

Ne visą darbo dieną dirbančio darbuotojo 2014 m. mėnesinis darbo užmokestis yra 900 Lt, jam taikomas 570 Lt NPD. Darbdavys apskaičiuotą 2014 m. sausio ir vasario mėnesių darbo užmokestį išmoka kartu su kovo mėnesio darbo užmokesčiu. Kadangi šios su darbo santykiais susijusios pajamos gaunamos už ilgesnį nei vienas mėnuo laikotarpį, todėl kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant nustatyta tvarka apskaičiuotą 2014 m. sausio, vasario, kovo mėnesių 570 Lt NPD.

Apskaičiuojamas pajamų mokestis nuo:

2014 m. sausio mėnesio darbo užmokesčio: $(900 \text{ Lt} - 570 \text{ Lt}) \times 15/100 = 49,50 \text{ Lt}$;

2014 m. vasario mėnesio darbo užmokesčio: $(900 \text{ Lt} - 570 \text{ Lt}) \times 15/100 = 49,50 \text{ Lt}$;

2014 m. kovo mėnesio darbo užmokesčio: $(900 \text{ Lt} - 570 \text{ Lt}) \times 15/100 = 49,50 \text{ Lt}$;

Bendra pajamų mokesčio suma nuo visos išmokėtos sumos: 148,50 Lt.

4.9. Kaip taikomas NPD, kai darbo užmokestis išmokamas už kelis skirtingų mokestinių laikotarpių mėnesius?

Gyventojas 2014 m. mėnesinis darbo užmokestis yra 1500 Lt, jam taikomas 440 Lt NPD. Darbdavys apskaičiuotą 2013 m. lapkričio ir gruodžio mėnesių darbo užmokestį išmoka 2014 m. sausio mėnesį. Taip pat 2014 m. sausio mėnesį darbuotojui išmokamas 2014 m. sausio mėnesio darbo užmokestis.

Kai darbdavys 2014 metais išmoka gyventojui ne tik darbo užmokestį už 2013 metus, bet ir už 2014 metus, taikomas tik išmokos išmokėjimo mėnesio NPD, neatsižvelgiant į tai, už kiek praėjusio mokestinio laikotarpio mėnesių darbo užmokestis išmokamas.

Kadangi visa gyventojui 2014 metų sausio mėnesį išmokėta 4500 Lt darbo užmokesčio suma yra didesnė už 3192 Lt, 2014 m. sausio mėnesį NPD netaikomas.

4.10. Ar taikomas NPD darbo užmokesčiui, išmokėtam jau nedirbančiam gyventojui?

Jeigu su darbo santykiais susijusios išmokos išmokamos tą patį mokestinį laikotarpį, už kurį jos apskaičiuotos, tai NPD ir/ar papildomi NPD gali būti taikomi.

1. Darbuotojas dirbo įmonėje 2012–2013 metais. 2013 m. lapkričio 1 d. darbuotojas atleidžiamas iš pareigų. Darbdavys apskaičiuotą 2013 m. balandžio–birželio mėnesių darbo užmokestį išmoka gyventojui 2014 m. liepos mėnesį, o 2013 m. liepos–lapkričio 1 d. darbo užmokestį – 2014 m. rugpjūčio mėnesį.

Atsižvelgiant į tai, kad gyventojas nuo 2013 m. lapkričio 2 d. nebedirba įmonėje, NPD negali būti taikomas.

2. 2014 m. gyventojas mėnesinis darbo užmokestis yra 1000 Lt, jam taikomas 570 Lt NPD. Darbdavys apskaičiuotą 2013 m. kovo ir balandžio mėnesių darbo užmokestį išmoka 2014 m. vasario mėnesį, 2013 m. gegužės ir birželio darbo užmokestį išmoka 2014 m. gegužės mėnesį. Gyventojas 2014 m. liepos 31 d. atleidžiamas iš pareigų ir jam rugpjūčio mėnesį išmokamas 2013 m. liepos, rugpjūčio, rugsėjo, spalio, lapkričio bei gruodžio mėnesių darbo užmokestis. 2014 m. sausio–liepos mėnesių darbo užmokestis išmokamas 2014 m. rugsėjo mėnesį.

2014 m. vasario mėnesį, išmokant 2013 m. kovo ir balandžio mėnesių darbo užmokestį (2000 Lt), taikomas 2014 m. vasario mėnesio NPD – 310 Lt.

2014 m. gegužės mėnesį, išmokant 2013 m. gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokestį, taikomas 2014 m. gegužės mėnesio NPD – 310 Lt.

2014 m. rugpjūčio mėnesį, išmokant 2013 m. liepos–gruodžio mėnesių darbo užmokestį, NPD netaikomas (net, jei pagal NPD formulę būtų apskaičiuotas kaip taikytinas), nes išmokamos išmokos už praėjusį mokesstinį laikotarpį (2013 m.) darbuotojui, kuris įmonėje 2014 m. rugpjūčio mėnesį nebedirba.

2014 m. rugsėjo mėnesį, išmokant 2014 m. sausio–liepos mėnesių darbo užmokestį, NPD taikomi taip:

- už 2014 m. sausio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (1000 Lt) taikomas 570 Lt NPD,
- vasario mėn. taikytas, išmokant dalį 2013 m. darbo užmokesčio, NPD perskaičiuojamas, atsižvelgus ir į už 2014 m. vasario mėn. išmokėtą darbo užmokestį. Bendra darbo užmokesčio suma yra 3000 Lt (2000 Lt už 2013 m. du mėnesius + 1000 Lt už 2014 m. vasario mėn.), NPD – 50 Lt,

- už 2014 m. kovo mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (1000 Lt) taikomas 570 Lt NPD,
- už 2014 m. balandžio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (1000 Lt) taikomas 570 Lt NPD,
- gegužės mėn. taikytas, išmokant dalį 2013 m. darbo užmokesčio, NPD perskaičiuojamas, atsižvelgus ir į už 2014 m. gegužės mėn. išmokėtą darbo užmokestį. Bendra darbo užmokesčio suma – 3000 Lt, NPD – 50 Lt,

- už 2014 m. birželio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (1000 Lt) taikomas 570 Lt NPD,
- už 2014 m. liepos mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (1000 Lt) taikomas 570 Lt NPD.

Gyventojui taikomi šie NPD, nes iki 2014 m. liepos 31 d. jis dirbo tik minėtoje darbovietėje ir joje buvo pateikęs prašymą taikyti NPD, o darbo užmokestis išmokamas už to paties mokesstinio laikotarpio (už kurį apskaičiuotos) mėnesius.

4.11. Kaip taikomas NPD, jeigu darbo užmokestis mokamas nereguliariai?

2014 m. gyventojas mėnesinis darbo užmokestis yra 1000 Lt, jam taikomas 570 Lt NPD. Jis 2013–2014 m. dirba vienoje įmonėje. Darbdavys apskaičiuotą 2013 m. vasario mėnesio darbo užmokestį išmoka 2014 m. sausio mėnesį, 2013 m. kovo mėnesio darbo užmokestį išmoka 2014 m. vasario mėnesį, 2013 m. balandžio, gegužės ir birželio darbo užmokestį išmoka 2014 m. gegužės mėnesį, 2013 m. liepos darbo užmokestį išmoka 2014 m. liepos mėnesį, 2013 m. rugpjūčio, rugsėjo ir spalio darbo užmokestį išmoka 2014 m. rugpjūčio mėnesį, 2013 m. lapkričio, gruodžio bei 2014 m. sausio–gegužės mėnesių darbo užmokestį išmoka 2014 m. rugsėjo mėnesį.

Kai darbdavys 2014 metais gyventojui išmoka darbo užmokestį ir už 2013, ir už 2014 metus, tai, išmokėdamas darbo užmokestį už 2013 metus, taiko išmokėjimo mėnesio NPD, neatsižvelgdamas į tai, už kiek praėjusio mokesstinio laikotarpio mėnesių išmokamas darbo užmokestis. Išmokant darbo užmokestį už 2014 metus, kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant to mokesstinio laikotarpio mėnesio, už kurį išmokamas darbo užmokestis, NPD, jeigu 2014 metų tų mėnesių NPD nebuvo pritaikyti, išmokant 2013 m. darbo užmokestį.

2014 m. sausio mėnesį, išmokant 2013 m. vasario mėnesio darbo užmokestį, taikomas 2014 m. sausio mėnesio NPD – 570 Lt

2014 m. vasario mėnesį, išmokant 2013 m. kovo mėnesio darbo užmokestį, taikomas 2014 m. vasario mėnesio NPD – 570 Lt.

2014 m. gegužės mėnesį, išmokant 2013 m. balandžio, gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokestį (3000 Lt), taikomas tik 2014 m. gegužės mėnesio (išmokos išmokėjimo mėnesio) NPD – 50 Lt (3000-1000; 2000x0,26; 570-520), nes praėjusio mokesstinio laikotarpio mėnesių NPD kitą mokesstinį laikotarpį negali būti taikomi.

2014 m. liepos mėnesį, išmokant 2013 m. liepos mėnesio darbo užmokestį, taikomas 2014 m. liepos mėnesio NPD – 570 Lt.

2014 m. rugpjūčio mėnesį, išmokant 2013 m. rugpjūčio, rugsėjo, spalio mėnesių darbo užmokestį (3000 Lt), taikomas 2014 m. rugpjūčio mėnesio NPD – 50 Lt.

2014 m. rugsėjo mėnesį, išmokant 2013 m. lapkričio bei gruodžio mėnesių darbo užmokestį (2000 Lt), taikomas 2014 m. rugsėjo mėnesio NPD – 310 Lt.

2014 m. rugsėjo mėnesį, išmokant 2014 m. sausio–gegužės mėnesių darbo užmokestį, taikomi 2014 m. kovo bei balandžio mėnesių 570 Lt NPD, o 2014 m. sausio, vasario ir gegužės

mėnesių pritaikyti NPD (išmokant 2013 m. darbo užmokestį) turi būti perskaičiuojami. 2014 m. sausio mėn. NPD, įvertinus visą tą mėnesį išmokėtą darbo užmokestį (2000 Lt), sudarys 310 Lt, vasario mėn. NPD – 310 Lt, o gegužės mėn. NPD netaikomas, nes bendra gegužės mėnesį išmokėta ir už jį apskaičiuoto išmokėti darbo užmokesčio suma yra didesnė už 3192 Lt (3000 Lt už 2013 m. dalį + 1000 Lt už 2014 m. gegužės mėn.).

4.12. Ar galėjo gyventojas, gaunantis per mėnesį daugiau kaip 3192 Lt pajamų, susijusių su darbo santykiais, taikyti NPD, o vėliau, deklaravęs pajamas, primokėti pajamų mokestį?

Taikytinas mėnesio NPD yra apskaičiuojamas pagal formulę. Kai gyventojas su darbo santykiais susijusios pajamos yra didesnės kaip 3192 Lt ar šiai sumai lygios, NPD yra lygus nuliui, todėl jis negali būti taikomas. Jeigu NPD buvo pritaikytas klaidingai ir nebuvo perskaičiuotas, tai gyventojas turi deklaruoti pajamas ir iki kito mokestinio laikotarpio gegužės 1 d. sumokėti atitinkamą pajamų mokesčio sumą.

4.13. Darbuotojui nustatytas 1 000 Lt mėnesinis atlyginimas. Kadangi jo darbas yra kilnojamojo pobūdžio, patirtoms išlaidoms atlyginti darbo sutartyje jam nustatytas papildomų išlaidų kompensuojamasis dydis – 50 proc. mėnesinio atlyginimo. Darbuotojas 2014 m. balandžio mėn. dirbo kilnojamojo pobūdžio darbą Lietuvos Respublikos teritorijoje. Už balandžio mėn. jam apskaičiuota mėnesinio atlyginimo suma – 1 000 Lt ir 50 proc. mėnesinio atlyginimo papildomoms išlaidoms kompensuoti – 500 Lt. Kompensacija, viršijanti nustatytus apribojimus (dienpinigių už komandiruotę LR ribose norma), išmokėta gegužės pradžioje ir apmokestinta pajamų mokesčiu. Kurio mėnesio (balandžio ar gegužės) pajamoms priskirtina apmokestinta kompensacijos suma, turėianti įtakos kintamo NPD sumai?

Prie mėnesio darbo užmokesčio sumos, lemiančios darbuotojui taikytiną mėnesio NPD, priskiriama: darbo užmokestis, priedai, premijos (mėnesio, ketvirtinės, metinės), ligos pašalpa už pirmas dvi ligos dienas, kompensacija už nepanaudotas atostogas, išmokos už viršvalandinį darbą, darbą švenčių ir poilsio dienomis, nakties metu, už prastovos laiką, atlyginimas už atostogas, teisės aktų nustatytus dydžius viršijantys dienpinigiai – ir visi kiti papildomi uždarbiai, bet kokiu būdu tiesiogiai darbdavio išmokami darbuotojui už jo atliktą darbą. Todėl nustatytas normas viršijanti kompensacija, kaip išmoka už atliekamą kilnojamojo pobūdžio darbą, taip pat turės įtakos, apskaičiuojant mėnesio NPD. Atsižvelgus į pajamų pripažinimo gavimo momentu principą, ji šiuo atveju laikytina 2014 m. gegužės mėnesio pajamomis, susijusiomis su darbo santykiais.

4.14. Darbuotojas, dirbantis ne visą darbo dieną, kurio darbo sutartyje nustatytas 850 Lt darbo užmokestis, 2014 m. liepą buvo išsiųstas į 14 dienų komandiruotę Lietuvos Respublikos teritorijoje. Už komandiruotėje būtas dienas jam 2014 m. liepos mėnesį priskaičiuota 273 Lt dienpinigių. Rugsėjo mėnesį jis taip pat 12 dienų buvo komandiruotėje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Už šias dienas jam priskaičiuota 234 Lt dienpinigių. Bendra dienpinigių suma (už liepos ir rugsėjo mėnesio komandiruotes) išmokėta 2014 m. rugsėjo pradžioje, o apribojimus viršijanti dienpinigių suma (82 Lt) apmokestinta pajamų mokesčiu. Kokio mėnesio pajamoms priskirtina apmokestinta kompensacijos suma, turėianti įtakos kintamo NPD sumai?

Nustatytas normas viršijanti dienpinigių suma yra pripažintina pajamų gavimo mėnesio, t. y. 2014 m. rugsėjo mėnesio, pajamomis.

Daugiau praktinių mėnesio NPD taikymo pavyzdžių rasite GPMĮ 23 straipsnio komentare.

5. METINIS NEAPMOKESTINAMASIS PAJAMŲ DYDIS IR JO TAIKYMAS

5.1. Kam taikomas metinis NPD?

Metinis NPD taikomas tik tam su darbo santykiais susijusių pajamų gavusiam gyventojui, kurio metinės pajamos (toliau – GMP, žr.5.3 papunktį) yra ne didesnės kaip 38304 Lt.

Metinis NPD netaikomas gyventojui, negavusiam su darbo santykiais susijusių pajamų, taip pat gyventojui, gavusiam su darbo santykiais susijusių pajamų, jeigu jo GMP yra 38304 Lt ar daugiau.

5.2. Kaip prisitaikyti metinį NPD?

Metinį NPD prisitaikyti pageidaujantysis gyventojas turi pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją. Joje reikia deklaruoti visas per mokestinį laikotarpį gautas (uždirbtas) apmokestinamąsias pajamas, nuo jų išskaičiuotą (sumokėtą) pajamų mokestį, taip pat neapmokestinamąsias pajamas, neįtrauktas į Nedeklaruojamų neapmokestinamųjų pajamų sąrašą. Deklaracija turi būti pateikta iki kito mokestinio laikotarpio gegužės 1 d.

5.3. Kaip apskaičiuojamos gyventojų metinės pajamos (GMP)?

Apskaičiuojant metinį NPD, į gyventojų metines pajamas (GMP) įskaičiuojamos visos mokestinio laikotarpio apmokestinamosios pajamos, išskyrus: išmokas, išmokėtas pasibaigus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutarčiai arba ją nutraukus, neviršijančias sumokėtų įmokų, individualios veiklos pajamas, kurioms taikomas 5 proc. pajamų mokesčio tarifas, ne individualios veiklos pajamas už parduotą netauriųjų metalų laužą ir pajamas iš veiklos pagal verslo liudijimą.

5.4. Kaip apskaičiuojamas metinis NPD?

Atsakymą žr. 2.6 papunktyje.

5.5. Per kokį terminą gyventojui gražinama pajamų mokesčio permoka?

Pagal iki gegužės 1 d. pateiktą pajamų mokesčio deklaraciją apskaičiuota mokesčio permoka gražinama iki liepos 31 d., o pagal pateiktą po šio termino pabaigos – per 90 dienų nuo deklaracijos pateikimo dienos.

5.6. Kaip apskaičiuojamas metinis NPD gyventojui, kuriam nustatytas 0–25 ar 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiam gyventojui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas didelių, vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojui, kuriam sunkus, vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis buvo nustatytas per 2014 m. mokestinį laikotarpį?

Gyventojui, kuriam nustatytas 0–25 ar 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiam gyventojui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas didelių, vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojui, kuriam sunkus, vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis buvo nustatytas per atitinkamą mokestinį laikotarpį, tą mokestinį laikotarpį taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) įvertinus gyventojų metines pajamas (GMP), MNPD apskaičiuojamas pagal metinio NPD formulę,

2) apskaičiuota MNPD suma dalijama iš 12 (mokestinio laikotarpio mėnesių skaičius) ir dauginama iš tų mėnesių skaičiaus, kuriais gyventojas neturėjo teisės į didesnę (600 Lt ar 800 Lt) NPD,

3) mokestinio laikotarpio mėnesių, kuriais gyventojas turėjo teisę į didesnę NPD, skaičius padauginamas iš atitinkamos (600 Lt ar 800 Lt) sumos, prie kurios pridėjama MNPD dalies suma, apskaičiuota 2 punkte.

Gyventojui 30–55 proc. darbingumo lygis nustatytas 2014 m. kovo mėnesį. 600 Lt NPD įmonėje pradėtas taikyti balandžio mėnesį. MNPD dalies (atitinkančios sausio – kovo mėn. taikytinus NPD) suma priklausys ne tik nuo tais mėnesiais gautų pajamų, susijusių su darbo santykiais, bet ir nuo visų kitų per 2014 m. mokestinį laikotarpį gautų apmokestinamųjų pajamų, išskyrus GPMĮ 20 straipsnio 7 dalyje nurodytas išimtis.

Gyventojas 2014 m. gavo 18000 Lt darbo užmokesį (neatėmus išskaičiuotų mokesčių) ir 2000 Lt dividendų. Jam taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) pagal formulę apskaičiuojamas MNPD:

$6840 - 0,26 \times (20000 - 12000) = 4760 \text{ Lt}$,
 2) apskaičiuojama MNPD dalis, tenkanti sausio–kovo mėn. (mėnesiams, kuriais gyventojas neturėjo teisės į didesnę NPD):
 $4760 \times 3 / 12 = 1190 \text{ Lt}$,
 3) apskaičiuojamas visas taikytinas MNPD:
 $1190 + 5400 \text{ (9 mėn.} \times 600 \text{ Lt)} = 6590 \text{ Lt}$.
 Visas MNPD yra 6590 Lt.

5.7. Ar nuolatinis Lietuvos gyventojas gali susigrąžinti per daug išskaičiuotą pajamų mokestį už praėjusius metus, jei jam nebuvo pritaikytas NPD arba didesnis NPD ir papildomas NPD?

NPD ir papildomas NPD taikomi, apskaičiuojant apmokestinamąsias pajamas, gautas po 2003 m. sausio 1 d. Nuolatinis Lietuvos gyventojas turi teisę susigrąžinti per daug išskaičiuotą pajamų mokestį už penkerius praėjusius metus, pateikdamas arba patikslindamas atitinkamo mokestinio laikotarpio pajamų mokesčio deklaraciją.

5.8. Kaip apskaičiuojama metinio NPD dalis galutinai iš Lietuvos išvykstančiam nuolatiniam Lietuvos gyventojui?

Iš Lietuvos mokestiniu laikotarpiu (kalendoriniais metais) galutinai išvykstančio nuolatinio Lietuvos gyventoją pajamoms taikoma tik metinio NPD dalis, apskaičiuojama, remiantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 298 „Dėl pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 29 straipsnio 2 dalį deklaruojamoms pajamoms taikomos metinio neapmokestinamojo pajamų dydžio ir metinio papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio dalies apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo“.

Ši dalis apskaičiuojama taip: metinio NPD suma dauginama iš dienų skaičiaus nuo mokestinio laikotarpio pradžios iki galutinio išvykimo dienos ir dalijama iš kalendorinių metų dienų skaičiaus.

Tarkim, kad iš Lietuvos galutinai išvykstantis nuolatinis Lietuvos gyventojas 2014 m. sausio 1 d. – gegužės 10 d. gavo 9000 Lt pajamų, susijusių su darbo santykiais. Pagal metinio NPD formulę apskaičiuotas visas metinis NPD, atsižvelgus į gautas metines pajamas, sudaro 6840 Lt. Galutinio išvykimo iš Lietuvos diena yra 2014 m. gegužės 10 d., t. y. 130 mokestinio laikotarpio diena. Taikytino metinio NPD dalies suma yra: $6840 \times 130 / 365 = 2436 \text{ Lt}$.

5.9. Ar metinį NPD gali pritaikyti individualios įmonės savininkas?

Su darbo santykiais susijusioms pajamoms priskiriama individualios įmonės savininko iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos tikrojo nario iš ūkinės bendrijos ir mažosios bendrijos nario iš mažosios bendrijos per mokestinį laikotarpį faktiškai gauta (išsiimta) suma, nuo kurios skaičiuojamas VSD įmokos.

1. Valstybinei mokesčių inspekcijai pateiktoje 2014 m. mokestinio laikotarpio metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje kaip faktiškai gautas su darbo santykiais susijusias pajamas (02 pajamų rūšies kodas) individualios įmonės savininkas deklaravo 12000 Lt, o kaip pajamas, gautas iš šios įmonės apmokestintos pelno (27 pajamų rūšies kodas) – 10000 Lt. Mokestinio laikotarpio savininko apmokestinamosios pajamos – 22000.

Metinis NPD yra 4240 Lt ($22000 - 12000$; $10000 \times 0,26$; $6840 - 2600$). Metinis NPD atimamas iš jo su darbo santykiais susijusių pajamų. Perskaiciuotos su darbo santykiais susijusias pajamas yra 7760 Lt ($12000 - 4240$). Nuo šių (deklaruotų 02 pajamų rūšies kodu) pajamų sumokėtinas pajamų mokestis yra 1164 Lt ($7760 \times 0,15$).

2. Individualios įmonės savininkas metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje kaip faktiškai gautas su darbo santykiais susijusias pajamas (02 pajamų rūšies kodas) deklaravo 12000 Lt. Kitų apmokestinamų pajamų per mokestinį laikotarpį jis negavo. Jam taikomas 6840 Lt metinis NPD.

Nuo šių (deklaruotų 02 pajamų rūšies kodu) pajamų sumokėtinas pajamų mokestis yra 774 Lt [(12000-6840) x 0,15].

3. Mažoji bendrija bendrijos nariui išmokėjo 27500 Lt iš apmokestinto pelno. Mažosios bendrijos narys metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje su darbo santykiais susijusioms pajamoms (02 pajamų rūšies kodas) priskyrė 12000 Lt, o 15500 Lt – pajamoms iš paskirstytojo pelno (dividendams, 26 pajamų rūšies kodas). Gyventojų metinės pajamos – 27500 Lt. Taikytinas metinis NPD yra 2810 Lt (27500 - 12000; 15500 x 0,26; 6840 - 4030).

5.10. Ar gali metinį NPD prisitaikyti individualią veiklą vykdančias gyventojas?

Individualią veiklą vykdančias gyventojas prisitaikyti metinį NPD galės, jeigu jis gavo su darbo santykiais susijusių pajamų, o jo metinės apmokestinamosios pajamos (GMP) nėra didesnės kaip 38304 Lt. Apskaičiuojant tokio gyventojų GMP, yra įskaičiuojamos tik tos individualios veiklos pajamos, kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas (t. y. pajamos iš laisvųjų profesijų veiklos).

Apskaičiuojant, pavyzdžiui, komercinę, gamybinę ar žemės ūkio individualią veiklą vykdančio gyventojų GMP, į jas neįskaičiuojamos pajamos iš tokios individualios veiklos. Todėl tokią veiklą vykdančias gyventojas galės prisitaikyti metinį NPD, jeigu jis gavo su darbo santykiais susijusių pajamų, o jo GMP nėra didesnės kaip 38304 Lt (žr. 2.6 papunktį).

5.11. Kaip metinį NPD gali prisitaikyti nenuolatinis Lietuvos gyventojas?

Nenuolatinis Lietuvos gyventojas, pageidaujantis pasinaudoti metiniu NPD, turi pateikti metinę nenuolatinio Lietuvos gyventojų pajamų mokesčio deklaraciją (GPM309 formą), vadovaudamasis Metinės nenuolatinio Lietuvos gyventojų pajamų mokesčio deklaracijos GPM309 formos užpildymo ir pateikimo taisyklėmis, kurios patvirtintos VMI prie FM viršininko 2009 m. lapkričio 19 d. įsakymu Nr. VA-82.

Nenuolatinio Lietuvos gyventojų pajamų mokesčio deklaracijoje turi būti deklaruojamos ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio valstybėse gautos visos apmokestinamosios pajamos.

Kartu su deklaracija turi būti pateikti tos užsienio valstybės, kurios nuolatinis gyventojas yra deklaraciją teikiantis asmuo, mokesčių administratoriaus patvirtintas dokumentas apie jo per tą mokestinį laikotarpį, kurio deklaracija teikiama, gautas ir toje užsienio valstybėje apmokestintas pajamas. Jeigu per tą mokestinį laikotarpį nenuolatinis Lietuvos gyventojas negavo pajamų, nuo kurių užsienio valstybėje buvo sumokėtas pajamų mokestis ar jam tapatus mokestis, prie deklaracijos jis turi pridėti užsienio valstybės mokesčių administratoriaus šį faktą patvirtinantį dokumentą.

Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuriam yra taikytinas didesnis (600 ar 800 Lt) metinis NPD, jis pritaikomas pagal metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje turi būti deklaruojamos tik iš šaltinio Lietuvoje gautos pajamos, susijusios su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais. Teisę į didesnę metinį NPD turintis gyventojas turi pateikti ją įrodančius dokumentus.

6. KURIEMS GYVENTOJAMS NUSTATYTA PAREIGA PERSKAIČIUOTI METINĮ NPD?

6.1. Kada ir kodėl gyventojui atsiranda pareiga perskaičiuoti metinį NPD ir sumokėti pajamų mokestį?

Perskaičiuoti taikytiną metinį NPD ir sumokėti pajamų mokestį pareiga atsiranda tuo atveju, kai su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje pritaikyto NPD suma yra didesnė už taikytiną metinį NPD, apskaičiuotą pagal metinio NPD formulę (žr. 2.6 papunktį).

Metinis NPD, kitaip nei mėnesio NPD, apskaičiuojamas, atsižvelgus ne tik į gautas su darbo santykiais susijusias pajamas, bet ir į visas metines apmokestinamasias pajamas (išskyrus paminėtas 2.6 papunktyje).

6.2. Kokiais konkrečiais atvejais atsiranda pareiga perskaičiuoti metinį NPD?

Pareiga perskaičiuoti metinį NPD gali atsirasti dėl įvairių priežasčių, pavyzdžiui, ligos pašalpa gavusiam darbuotojui, jeigu pašalpa buvo išmokėta ne už visą kalendorinį mėnesį

(darbdavys mėnesio NPD apskaičiuoja, įvertinęs tik darbo užmokestį, tačiau neįskaičiavęs ligos pašalpos), darbuotojui, tą patį mėnesį gavusiam pajamų iš skirtingų darbdavių, darbuotojui, kurio darbo užmokestis mokestiniu laikotarpiu smarkiai keitėsi, dėl kitų pajamų gavimo, dėl gautų vienkartinį premijų ir pan. atvejais.

1. Gyventojų darbo užmokestis (neatskaičius mokesčių) – 1500 Lt. Įmonėje sausio–lapkričio mėn. jam buvo taikomas 440 Lt mėnesio NPD, apskaičiuotas pagal formulę:

$$\text{Mėnesio NPD} = 570 - 0,26 \times (\text{gyventojų mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais} - 1000 \text{ Lt}),$$

(šiuo atveju: $1500 - 1000; 500 \times 0,26; 570 - 130$).

Gyventojas 2014 m. gruodžio mėn. gavo darbo užmokestį ir 5000 Lt vienkartinę premiją. Gruodžio mėn. NPD netaikytas (mėnesio pajamos didesnės nei 3192 Lt).

Metinis NPD yra 3980 Lt, apskaičiuotas pagal formulę:

$$\text{Metinis NPD} = 6840 - 0,26 \times (\text{gyventojų metinės pajamos} - 12000),$$

(šiuo atveju: $23000 (\text{metinės pajamos}) - 12000; 11000 \times 0,26; 6840 - 2860$).

Įmonėje pritaikyto NPD suma yra 4840 Lt (440 Lt x 11 mėn.), taigi ji 860 Lt (4840 - 3980) viršija metinį NPD. Nuo šios sumos gyventojas turi apskaičiuoti ir sumokėti 129 Lt ($860 \times 15/100$) pajamų mokestį.

2. Gyventojų darbo užmokestis (neatskaičius mokesčių) – 1200 Lt. Įmonėje kiekvieną mėnesį jam buvo taikomas 518 Lt NPD ($1200 - 1000; 200 \times 0,26; 570 - 52$). Iš viso pritaikyta 6216 Lt (518×12). Gyventojas per mokestinį laikotarpį gavo dar 6000 Lt autorinį atlyginimą. Jo metinės pajamos – 20400 Lt ($14400 + 6000$).

Metinis NPD yra 4656 Lt ($20400 (\text{metinės pajamos}) - 12000; 8400 \times 0,26; 6840 - 2184$).

Įmonėje pritaikyto NPD suma yra 6216 Lt, taigi ji 1560 Lt ($6216 - 4656$) viršija metinį NPD. Nuo šios sumos gyventojas turi apskaičiuoti ir sumokėti 234 Lt ($1560 \times 15/100$) pajamų mokestį.

6.3. Kas yra atsakingas už metinio NPD perskaičiavimą?

Pareiga perskaičiuoti metinį NPD ir papildomai sumokėti pajamų mokestį yra nustatyta gyventojui, kuriam mokestiniu laikotarpiu su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje buvo taikyti NPD.

6.4. Kaip perskaičiuoti metinį NPD ir sumokėtiną pajamų mokestį?

Metinis NPD ir mokėtinas pajamų mokestis perskaičiuojamas gyventojų metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje. Atitinkamo mokestinio laikotarpio deklaracija turi būti pateikta mokesčių administratoriui iki kito mokestinio laikotarpio gegužės 1 d. Iki šios datos privaloma sumokėti ir joje apskaičiuotą pajamų mokestį.

6.5. Kokioje deklaracijoje perskaičiuojamas metinis NPD ir pajamų mokestis?

Metinis NPD perskaičiuojamas ir sumokėtinas pajamų mokestis nuo 2014 m. mokestiniu laikotarpiu gautų pajamų apskaičiuojamas Metinės pajamų deklaracijos GPM308 formoje (3 versija), patvirtintoje Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2009 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. VA-96 (3 šios formos versija patvirtinta 2014 m. vasario 10 d. įsakymu Nr. VA-8).

Gyventojui, užpildančiam Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos interneto svetainėje (adresu: www.vmi.lt) pateiktą Metinės pajamų deklaracijos GPM308 formos šabloną, metinis NPD ir mokėtinas pajamų mokestis apskaičiuojamas automatiškai.

6.6. Ką gyventojui reikia deklaruoti metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje?

Metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje turi būti deklaruojamos visos per mokestinį laikotarpį gautos apmokestinamosios pajamos, nuo jų išskaičiuotas ar kito asmens lėšomis už gyventoją sumokėtas ir paties gyventojų sumokėtas pajamų mokestis. Taip pat būtina deklaruoti tokias neapmokestinamas pajamas, kurios nenurodytos Nedeklaruojamų neapmokestinamųjų

pajamų sąrašė. Šis sąrašas patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2009 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. VA-96 (2014 m. vasario 10 d. įsakymo Nr. VA-8 redakcija).

6.7. Kaip pasitikrinti, ar reikia perskaičiuoti metinį NPD?

Pasitikrinti, ar mokestiniu laikotarpiu faktiškai pritaikyto NPD suma neviršija metinio NPD sumos ir ar dėl to neatsiranda papildomai primokėtinas pajamų mokestis, galima užpildžius Metinės pajamų deklaracijos GPM308 formą. Tai atlikti patogiau pagal mokesčių administratoriaus elektroninių paslaugų vartotojams preliminarinioje deklaracijoje pateiktus duomenis. Jeigu joje pateikti ne visi reikalingi duomenys apie gyventojų pajamas, deklaracija turi būti papildyta. Elektroninėmis paslaugomis nesinaudojantys gyventojai informacijos gali teirautis trumpuoju Mokesčių informacijos centro telefonu 1882 arba teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje.

7. PAPILDOMO NEAPMOKESTINAMOJO PAJAMŲ DYDŽIO TAIKYMO YPATUMAI

7.1. Ar gali gyventojas, gavęs tik nesusijusių su darbo santykiais apmokestinamųjų pajamų, pritaikyti papildomą NPD?

Mėnesio papildomas NPD mokestiniu laikotarpiu netaikomas gyventojui, gaunančiam tik nesusijusių su darbo santykiais apmokestinamųjų pajamų, pavyzdžiui, gaunančiam tik autorinius atlyginimus ar turto nuomos pajamų.

Metinis papildomas NPD kitokių pajamų, apmokestinamų taikant 5 ar 15 procentų pajamų mokesčio tarifą, gavusiam nuolatiniam Lietuvos gyventojui taikomas mokestiniam laikotarpiui pasibaigus pagal jo metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

Vaikus auginantis gyventojas A 2014 m. mokestiniu laikotarpiu gavo pajamų tik iš vykdomos (pagal pažymą) individualios veiklos.

Vaikus auginantis gyventojas B 2014 m. mokestiniu laikotarpiu gavo tik autorinius atlyginimus.

Vaikus auginantis gyventojas C 2014 m. mokestiniu laikotarpiu gavo pajamų iš paskirstytojo pelno (dividendų).

Šiems gyventojams metinis papildomas NPD pritaikomas pagal pateiktą metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

7.2. Kaip kiekvienam iš tėvų papildomas NPD taikomas mokestiniu laikotarpiu?

Mokestiniu laikotarpiu 200 Lt papildomas NPD už kiekvieną auginamą vaiką ir įvaikį yra taikomas, dalijant papildomo NPD sumą kiekvienam iš tėvų (įtėvių) per pusę.

Sutuoktiniai 2014 m. įsivaikino ir augina vieną įvaikį. Kiekvienam iš sutuoktinių (įtėviui ir įmotei), auginančiam įvaikį iki 18 metų, papildomas NPD – po 100 Lt (200/2; per mėnesį) taikomas mokestiniu laikotarpiu, jeigu jie gauna pajamų, susijusių su darbo santykiais, ir darbdaviui yra pateikę prašymą taikyti šį dydį.

7.3. Ar taikomi papildomi NPD nesusituokusiems vaiką auginantiems tėvams (įtėviams)?

Papildomi NPD taikomi vaikų (įvaikius) auginantiems tėvams (įtėviams), nesvarbu, ar jie vaikus augina santuokoje, ar yra nesusituokę.

7.4. Kaip ir koks papildomas NPD taikomas už globojamus vaikus?

Globėjams (rūpintojams) už globojamus vaikus papildomi NPD netaikomi.

7.5. Nuo kada pradedamas taikyti didesnis papildomas NPD?

Atsiradus teisei į didesnę papildomą NPD, šis dydis pradedamas taikyti kitą mėnesį, einantį po to mėnesio, kurį atsirado teisė į jį.

1. Gyventojas augina tris vaikus iki 18 metų. Jam kartu su sutuoktine (vaikų motina) taikoma po ½ papildomo NPD – 300 Lt (200+200+200; 600/2).

Gyventojas darbdaviui pateikė 2014 m. liepos mėn. gimusio ketvirto vaiko gimimo dokumentus ir patikslino prašymą dėl papildomo NPD taikymo. Darbdavys didesnę – 400 Lt (200+200+200+200; 800/2) papildomą NPD pradės taikyti nuo 2014 m. rugpjūčio mėnesio, t. y. pirmą kartą didesnis (už keturis vaikus) papildomas NPD bus atimtas iš gyventojų rugpjūčio mėnesį gautų pajamų, susijusių su darbo santykiais.

Gyventojas mokestiniu laikotarpiu turės teisę į penkis didesnius (po 400 Lt) papildomus NPD ir į septynis 300 Lt papildomus NPD. Visas metinis papildomas NPD yra 4100 Lt (5 x 400; 7 x 300).

7.6. Kaip apskaičiuojamas papildomas NPD, jeigu vieną vaiką kartu su sutuoktine auginančiam gyventojui 2014 m. vasario 15 d. gimė antras vaikas?

Darbdavys gyventojui taikytiną didesnę 200 Lt papildomą NPD (400/2) pradės taikyti nuo 2014 m. kovo mėnesio, neatsižvelgdamas į tai, ar kovo mėnesį darbuotojui bus išmokamas darbo užmokestis už vasario mėnesį, ar darbo užmokestis už kovo mėnesį.

Darbuotojas 2014 m. turės teisę į dešimt didesnių (po 200 Lt) papildomų NPD ir į du 100 Lt papildomus NPD. Visas metinis papildomas NPD yra 2200 Lt (10x200; 2 x 100).

7.7. Nuo kada nustojama taikyti papildomą NPD (didesnę papildomą NPD)?

Pasibaigus gyventojų teisei į papildomą NPD arba į didesnę papildomą NPD, šis dydis nustojamas taikyti nuo kito mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį pasibaigė teisė į jį.

Gyventojas auginamam vaikui 2014 m. rugsėjo 19 d. sukanka 18 metų. Vaikas mokykloje pagal bendrojo ugdymo programą nebesimoko. Šiam gyventojui išmokant 2014 m. spalio mėnesį darbo užmokestį, papildomas NPD netaikomas, jeigu 2014 m. mokestinį laikotarpį buvo pritaikyti 9 mėnesių (sausio–rugsėjo mėnesių) papildomi NPD.

7.8. Ką turi daryti gyventojas, kurio teisė į papildomą NPD (didesnę papildomą NPD) pasibaigia arba kuriam tokia teisė atsiranda?

Nuolatinis Lietuvos gyventojas, kurio teisė į papildomą NPD pasibaigia, privalo darbdaviui pateikti prašymą netaikyti papildomo NPD arba jį taikyti mažesnę.

Atsiradus teisei į papildomą NPD ar į didesnę papildomą NPD, gyventojas gali pateikti darbdaviui prašymą pradėti taikyti papildomą NPD ar didesnę papildomą NPD. Toks prašymas pateikiamas, jei gyventojas pageidauja, kad papildomas NPD būtų taikomas mokestiniu laikotarpiu. Darbdaviui taip pat turi būti pateikti teisę į papildomą NPD ar į didesnę papildomą NPD patvirtinantys dokumentai (žr. 7.16 papunktį).

7.9. Kokiais atvejais taikomas papildomas NPD tėvams (įtėviams), auginantiems vyresnį kaip 18 metų vaiką (įvaikį)?

Papildomas NPD taikomas, jei vyresnis kaip 18 metų vaikas (įvaikis) mokosi pagal bendrojo ugdymo programas bendrojo ugdymo mokyklose arba profesinio mokymo įstaigose ir

- 1) grupinio mokymosi forma kasdieniniu mokymo proceso organizavimo būdu arba
- 2) grupinio mokymosi forma nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu, arba
- 3) pavienio mokymosi forma savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu, arba
- 4) pavienio mokymosi forma nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu.

Tėvams (įtėviams), kurių vyresni kaip 18 metų vaikai (įvaikiai) lygiagrečiai su profesinio mokymo programa mokosi ir pagal bendrojo ugdymo programas (pagrindinio ugdymo programą arba pagal vidurinio ugdymo programą) profesinio mokymo įstaigose (profesinėse mokyklose, profesinio mokymo ar profesinio rengimo centruose ir pan.), papildomas NPD taikomas nuo 2014 m.

Bendrojo ugdymo mokyklų sąrašą ir profesinio mokymo įstaigų sąrašą galima susirasti adresu www.aikos.smm.lt.

7.10. Kokį laikotarpį taikomas papildomas NPD tėvams (įtėviams), kurių vyresni kaip 18 metų vaikai (įvaikiai) mokosi pagal bendrojo ugdymo programas? Kurį mėnesį papildomas NPD nebetaikomas?

Papildomas NPD, susijęs su vyresnių kaip 18 metų vaikų (įvaikių) mokymusi bendrojo ugdymo mokyklose pagal bendrojo ugdymo programas, tėvams (įtėviams) taikomas iki tol, kol jų vaikai baigia mokyklą.

Bendrojo ugdymo mokyklos baigimą patvirtina dokumentai (brandos atestatas ir pan.), kurie išduodami Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka. Tokie dokumentai išduodami ne vėliau kaip liepos mėnesį, todėl papildomas NPD liepos mėnesį dar taikomas. Nustojamas taikyti rugpjūčio mėnesį, t. y. papildomas NPD už auginamą vaiką yra taikomas atitinkamo mokestinio laikotarpio 7 mėnesius.

Papildomas NPD, susijęs su vyresnių kaip 18 metų vaikų (įvaikių) mokymusi pagal bendrojo ugdymo programas profesinio mokymosi įstaigose, tėvams (įtėviams) taikomas tol, kol vaikai mokosi pagal bendrojo ugdymo programas.

1. Profesinio mokymo įstaigos mokinys pagal pagrindinio ugdymo programą mokosi dvejus mokslo metus, profesinę kvalifikaciją įgis po trejų mokslo metų. Papildomas NPD gali būti taikomas pirmaisiais ir antraisiais mokslo metais, t. y. tol, kol jis mokosi pagal bendrojo ugdymo programą.

2. Profesinio mokymo įstaigos mokinys pagal pagrindinio ugdymo programą mokosi vienerius mokslo metus, profesinę kvalifikaciją įgis po dvejų mokslo metų. Papildomas NPD gali būti taikomas pirmaisiais mokslo metais, t. y. tol, kol jis mokosi pagal bendrojo ugdymo programą.

Mokymosi pasiekimų dokumentai profesinio mokymo įstaigose išduodami ne vėliau kaip liepos mėnesį, todėl papildomas NPD tą mėnesį dar taikomas, nustojamas taikyti atitinkamo mokestinio laikotarpio rugpjūčio mėnesį.

Kai mokymasis bendrojo ugdymo mokyklose ar profesinio mokymo įstaigose nutraukiamas, papildomą NPD nustojama taikyti kitą mėnesį, einantį po mėnesio, kurį mokinys buvo išbrauktas iš mokinių sąrašo.

7.11. Kokios mokyklos priskiriamos prie bendrojo ugdymo mokyklų?

Bendrojo ugdymo mokyklų tipai:

- pradinė mokykla,
- progimnazija,
- pagrindinė mokykla,
- vidurinė mokykla,
- gimnazija (įskaitant suaugusiųjų gimnaziją).

Prie bendrojo ugdymo mokyklų taip pat priskiriamos bendrojo ugdymo mokyklos specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams (pavyzdžiui, mokyklos, skirtos mokiniams dėl išskirtinių gabumų turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (konservatorija, menų mokykla, menų gimnazija, dailės gimnazija, sporto gimnazija), ar mokyklos, skirtos mokiniams dėl nepalankių aplinkos veiksnių turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (sanatorijos mokykla, ligininės mokykla, nuotolinio mokymo gimnazija).

Visą bendrojo ugdymų mokyklų sąrašą galima susirasti adresu www.aikos.smm.lt.

7.12. Ar taikomas papildomas NPD kitoms nei susijusioms su darbo santykiais iš darbdavio gautoms pajamoms?

Nesusijusioms su darbo santykiais apmokestinamosioms pajamoms, net ir gaunamoms iš darbdavio, papildomas NPD mokestiniu laikotarpiu netaikomas. Jeigu mokestiniu laikotarpiu metinis papildomas NPD pritaikomas ne visas, tai visą jį prisitaikyti gyventojas galės, pateikęs metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

Vaikus iki 18 metų auginantis gyventojas gauna iš darbdavio su darbo santykiais susijusių pajamų ir turto (automobilio) nuomos pajamų. Papildomas NPD taikomas tik su darbo santykiais susijusioms pajamoms.

7.13. Ar papildomas NPD priklauso nuo gaunamų pajamų dydžio?

Kitaip nei NPD, papildomas (mėnesio ir metinis) NPD nuolatiniais Lietuvos gyventojams taikomas, neatsižvelgiant į jų gaunamų pajamų dydį.

7.14. Į kokias mėnesio pajamas atsižvelgiama, taikant papildomą NPD?

Taikant NPD, atsižvelgiama tik į kas mėnesį mokamą darbo užmokestį (su priedais ir priemokomis), neįskaitant atsitiktinio pobūdžio išmokų (pvz., prizų ar dovanų, žr. 3.3 papunktį). Papildomas NPD mokestiniu laikotarpiu taikomas analogiškai, t. y. papildomo NPD suma yra mažinamas tik kas mėnesį mokamas darbo užmokestis su priedais ir priemokomis.

7.15. Koks asmuo laikomas vienas auginantis vaiką?

Visas papildomas NPD (po 200 Lt už kiekvieną vaiką ar įvaikį) taikomas tėvui (įtėviui), motinai (įmotei), kuris savo ar įvaikintą vaiką augina vienas: yra našlys (našlė), išsituokęs, su kuriuo teismo sprendimu nustatyta vaiko gyvenamoji vieta, santuokos su vaiko tėvu (motina) nesudaręs gyventojas, vaiką auginantis vienas. Gyventojams, kurie nėra nutraukę santuokos, gali būti taikomas visas papildomas NPD, jeigu jų sutuoktiniai: atlieka bausmę įkalinimo įstaigoje, teismo yra pripažinti nežinia kur esančiais, įstatymų nustatyta tvarka yra pripažinti neveiksniais, teismas yra patvirtinęs sutuoktinių gyvenimą skyrium (separaciją), teismas yra atskyręs vaiką nuo tėvo ar motinos arba vienam iš tėvų yra apribojęs tėvų valdžią ir panašiais atvejais, kai pateikiami dokumentai, pagrindžiantys aplinkybę, kad tėvas ar motina vaiką augina vienas.

Tuo atveju, kai minimi asmenys, vieni auginantys vaikus (įvaikius) iki 18 metų, taip pat vyresnius, besimokančius pagal bendrojo ugdymo programas, sudaro naują santuoką ir jų vaikai neįvaikinami, tai jiems toliau taikomas visas papildomas NPD.

7.16. Kokius dokumentus darbdaviui turi pateikti vaiką kartu auginantys tėvai, pageidaujantys papildomą NPD prisitaikyti mokestiniu laikotarpiu?

Vaikus kartu auginantys tėvai darbdaviui turėtų pateikti tik prašymą taikyti papildomą NPD ir vaikų gimimo liudijimus (kopijas). Dokumentų apie šeiminę padėtį tokiais atvejais nebūtina pridėti. Aplinkybė, kad susituokę tėvai vaiką augina kartu, yra preziumuojama.

Kai vyresnis kaip 18 metų vaikas (įvaikis) mokosi bendrojo ugdymo mokykloje ar profesinėje mokymo įstaigoje pagal bendrojo ugdymo programas grupinio mokymosi forma kasdininiu ar nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu arba pavienio mokymosi forma savarankišku ar nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu, pateikiama ir tos mokyklos išduota pažyma, patvirtinanti šias mokymosi aplinkybes (įskaitant mokymosi programą, formą ir proceso organizavimo būdą).

7.17. Kokius dokumentus darbdaviui turi pateikti gyventojas, vienas auginantis vaikus?

Gyventojas, vienas auginantis vaikus, darbdaviui turėtų pateikti: vaikų (įvaikių) gimimo dokumentų kopijas, pažymą iš mokyklos, jeigu vaikas (įvaikis) yra vyresnis kaip 18 metų ir mokosi pagal bendrojo ugdymo programą bendrojo ugdymo mokykloje ar profesinio mokymo įstaigoje, ištuokos liudijimą, teismo sprendimą arba teismo patvirtintą tėvų sutartį, kurioje nurodoma, su kuriuo iš tėvų nustatoma vaiko (įvaikio) gyvenamoji vieta. Jei teismo sprendimo nėra, asmuo gali pateikti pažymą (išduotą Gyventojų registro tarnybos, pastatą eksploatuojančios ar kitos įstaigos) apie šeiminę padėtį, šeimos narių deklaruotą gyvenamąją vietą ir datą. Pavyzdžiui, santuokos nenutraukęs asmuo, kurio sutuoktinis atlieka bausmę įkalinimo įstaigoje, turėtų pateikti įkalinimo įstaigos išduotą dokumentą, patvirtinantį, jog asmuo tam tikrą laikotarpį atlieka bausmę.

7.18. Ar taikomas papildomas NPD gyventojai, auginančiai ištekėjusią 18 metų nesukakusią dukterį, turinčią vaiką?

Teisę į papildomą NPD turi nuolatiniai Lietuvos gyventojai – tėvai (įtėviai), auginantys savo ar įvaikintus vaikus iki 18 metų ir vyresnius, besimokančius mokykloje pagal bendrojo ugdymo programas. Taigi teisė į papildomą NPD yra siejama su turimų ir auginamų vaikų (įvaikių) amžiumi, o jiems sukakus 18 metų – su mokymusi mokykloje pagal bendrojo ugdymo programas. Todėl gyventojai, auginančiai 18 metų nesukakusią ar vyresnę, besimokančią pagal bendrojo ugdymo programą bendrojo ugdymo mokykloje ar profesinio mokymo įstaigoje, ištekėjusią dukrą, gali būti taikomas papildomas NPD, o jei ir pastaroji augina vaiką, papildomas NPD gali būti taikomas ir jai.

7.19. Kaip taikomas papildomas mėnesio NPD sutuoktiniams, auginantiems bendrą vaiką ir vaiką iš ankstesnės sutuoktinės santuokos, jeigu patėvis vaiko neįvaikino?

Papildomas NPD netaikomas patėviams (pamotėms), kurie savo sutuoktinių iš ankstesnės santuokos turimų vaikų neįvaikino.

Gyventoja augina du vaikus iki 18 metų – vienas iš pirmos santuokos, kitas – iš antros santuokos. Ji yra susituokusi su antruoju vyru, kuris vaiko iš pirmos santuokos neįvaikino. Gyventoja, kaip viena auginanti vaiką iš pirmosios santuokos, turi teisę į visą 200 Lt mėnesio papildomą NPD ir 100 Lt (½ papildomo NPD, priklausančio už antrą vaiką). Sutuoktiniui, kaip tėvui, kartu su sutuoktine auginančiam vieną vaiką, priklauso ½ mėnesio papildomo NPD už vieną vaiką, t. y. 100 Lt per mėnesį.

Metinis papildomas NPD sudarys: 3600 Lt - gyventojai, 1200 Lt - jos sutuoktiniui.

Metiniu papildomu NPD ar jo dalimi už pirmą sutuoktinės auginamą vaiką sutuoktinis pasinaudoti negalės. Tik už antrą kartu auginamą vaiką (tėvui – tai pirmas vaikas) metinis papildomas NPD – 2400 Lt (200x12) gali būti taikomas sutuoktinių pasirinktu santykiu.

7.20. Ar gali visą metinį papildomą NPD prisitaikyti tik vienas iš tėvų?

Visą metinį papildomą NPD (po 2400 Lt už kiekvieną vaiką ar įvaikį), mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, gali prisitaikyti vienas iš tėvų (įtėvių), pateikdamas metinę pajamų mokesčio deklaraciją. Pavyzdžiui, visą papildomą NPD prisitaikyti gali vienas iš tėvų, kai motina (tėvas) mokestiniu laikotarpiu gavo tik nesusijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų, visai negavo pajamų, gavo vien neapmokestinamų pajamų ir (ar) pajamų iš veiklos pagal verslo liudijimą, gavo nepakankamai apmokestinamųjų pajamų. Mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, metinis papildomas NPD gali būti atimamas iš tėvo (motinos, įtėvio, įmotės) pajamų jų pasirinktu santykiu.

1. Gyventojas pageidauja prisitaikyti sutuoktinei priklausančio, tačiau mokestiniu laikotarpiu nepasinaudoto papildomo NPD dalimi – 1200 Lt (100 Lt x 12 mėn.) už kartu auginamą vaiką. Jis pateikia metinę pajamų mokesčio deklaraciją ir kaip taikytiną metinį papildomą NPD nurodo visą abiem tėvams už auginamą vaiką priklausančią sumą – 2400 Lt (200 Lt x 12 mėn.). Su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje mokestiniu laikotarpiu jam buvo taikoma ½ papildomo NPD. Pasinaudojus ir sutuoktinei priklausančia metinio papildomo NPD 1200 Lt suma, jo apmokestinamosios pajamos sumažinamos šia suma ir nuo jos apskaičiuojama 180 Lt (1200 Lt x 15/100) pajamų mokesčio permoka.

2. Sutuoktiniai augina vieną vaiką iki 18 metų. Motina 2014 m. dirbo tik du mėnesius, todėl jai per 2014 m. mokestinį laikotarpį buvo pritaikyta 200 Lt papildomo NPD. Pajamas deklaruojantis jos sutuoktinis pageidauja prisitaikyti jam priklausančią papildomo NPD dalį – 1200 Lt (100 Lt x 12 mėn.) ir sutuoktinės nepasinaudotą papildomą NPD dalį – 1000 Lt (100 Lt x 10 mėn.). Kaip taikytiną metinį papildomą NPD metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje jis nurodo 2200 Lt sumą.

7.21. Ar taikomas papildomas NPD išsiskyrusiam asmeniui, turinčiam vaikų?

Išsiskyręs asmuo, su kurio buvusiu sutuoktiniu gyvena vaikas (t. y. su kuriuo teismo sprendimu nustatyta vaiko gyvenamoji vieta), nors ir prisideda prie vaiko materialinio išlaikymo bei auginimo, tačiau nelaikomas auginančiu vaiku, todėl papildomas NPD jam netaikomas.

Sutuoktiniai, kartu auginę du vaikus, nutraukė santuoką. Teismo sprendimu vaikų gyvenamoji vieta nustatyta su motina. Nuo kito mėnesio, po teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos, tėvui papildomas NPD negali būti taikomas, nes laikoma, kad vaikus motina augina viena. Jai priklauso visas 400 Lt (200 + 200) mėnesio papildomas NPD.

7.22. Jeigu asmeniui yra taikomas didesnis NPD dėl nustatyto 30–55 proc. darbingumo lygio, ar jam taikomas ir papildomas NPD?

Papildomas NPD taikomas ir asmenims, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, asmenims, kuriems nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, kurie augina vaikus (įvaikius) iki 18 metų, taip pat vyresnius, besimokančius pagal bendrojo ugdymo programas bendrojo ugdymo mokykloje ar profesinio mokymo įstaigoje.

Gyventoja, kuriai nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis, viena augina vaiką iki 18 metų. Gyventojai taikomas 600 Lt mėnesio NPD ir kaip motinai, vienai auginančiai vaiką, 200 Lt mėnesio papildomas NPD.

7.23. Kaip apskaičiuojamas ir taikomas metinis papildomas NPD?

Metinis papildomas NPD apskaičiuojamas, sudėjus atitinkamų mokestinio laikotarpio mėnesių papildomus NPD. Mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, metinis papildomas NPD gali būti atimamas ne tik iš su darbo santykiais susijusių pajamų, bet ir iš bet kokių kitokių apmokestinamųjų pajamų. Vadinasi, metiniu papildomu NPD pasinaudoti gali ir tie gyventojai, kurie negavo su darbo santykiais susijusių pajamų, tačiau gavo, pavyzdžiui, individualios veiklos pajamų (vykdomos pagal pažymą) ar autorinius atlyginimus. Metiniu papildomu NPD pasinaudoti galės gyventojai, kurie 2014 m. ar vėlesnį mokestinį laikotarpį yra gavę tik pajamų iš paskirstytojo pelno (dividendų).

7.24. Kaip pagal pateiktą situaciją taikomas papildomas NPD?

Gyventojas auginamam vaikui 2014 m. rugsėjo 19 d. sukanka 18 metų. Jis nebesimoko pagal bendrojo ugdymo programą.

Šiam gyventojui, išmokant 2014 m. spalio mėnesio darbo užmokestį, papildomas NPD netaikomas, jeigu 2014 m. mokestiniu laikotarpiu jam buvo pritaikyti 9 mėnesių (sausio–rugsėjo mėnesių) papildomi NPD. Papildomas NPD galėtų būti taikomas tuo atveju, jeigu 2014 m. būtų pritaikyta ne visa 9 mėnesių papildomų NPD suma.

7.25. Ar galima mokestiniu laikotarpiu pritaikyti dėl padarytos klaidos per mažai pritaikytą papildomą NPD arba papildomai apmokestinti dėl pritaikyto per didelio papildomo NPD ankstesnį mėnesį (ankstesniais mėnesiais) darbuotojui išmokėtas išmokas?

Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, pajamų mokestis dėl per daug/per mažai pritaikyto papildomo NPD gali būti perskaičiuojamas įmonėje (įstaigoje) ir sumokamas į biudžetą ar gražinamas gyventojui iki to paties mokestinio laikotarpio, kurį buvo išmokėtos su darbo santykiais susijusios pajamos, pabaigos. Kitu mokestiniu laikotarpiu papildomas NPD ir pajamų mokestis neturi būti perskaičiuojami. Kai mokestiniu laikotarpiu pritaikoma per maža arba per didelė metinio papildomo NPD suma, perskaičiuoti šį dydį gyventojas gali to mokestinio laikotarpio metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje.

7.26. Kaip apskaičiuojama metinio papildomo NPD dalis galutinai iš Lietuvos išvykstančiam nuolatiniam Lietuvos gyventojui?

Iš Lietuvos mokestiniu laikotarpiu (kalendoriniais metais) galutinai išvykstančio nuolatinio Lietuvos gyventojų pajamoms taikoma tik metinio papildomo NPD dalis, apskaičiuota Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymo Nr. 298 „Dėl pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 29 straipsnio 2 dalį deklaruojamoms pajamoms taikomos metinio neapmokestinamojo pajamų dydžio ir metinio papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio dalies apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo“ nustatyta tvarka.

Taikytino papildomo NPD suma apskaičiuojama taip: metinio papildomo NPD suma dauginama iš dienų skaičiaus nuo mokestinio laikotarpio pradžios iki galutinio išvykimo dienos ir dalijama iš kalendorinių metų dienų skaičiaus.

Galutinai iš Lietuvos išvykstanti nuolatinė Lietuvos gyventoja, viena auginanti du vaikus, turi teisę į 400 Lt (per mėnesį) papildomą NPD. Visas metinis papildomas NPD sudarytų 4800 Lt. Galutinio išvykimo iš Lietuvos diena yra 2014 m. rugpjūčio 29 d., t. y. 241 mokestinio laikotarpio diena. Taikytino metinio papildomo NPD suma yra: $4800 \times 241 / 365 = 3169,32$ Lt.

7.27. Ar galės nuolatinė Lietuvos gyventoja, auginanti vieną vaiką kartu nenuolatinio Lietuvos gyventojų, pasinaudoti visa metinio PNP 2400 Lt suma?

Mokestiniu laikotarpiu su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje nuolatinei Lietuvos gyventojai taikoma ½ PNP (1200 Lt). Visu 2400 Lt metiniu PNP ji pasinaudoti galės mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, pateikdama metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

7.28. Ar, tėvams laikinai išvykus, atsiranda pagrindas laikyti, kad jie vaikų neaugina?

Laikinas tėvo (motinos) išvykimas iš gyvenamosios vietos ir/ar trečiųjų asmenų teikiama pagalba prižiūrint vaikus nepaneigia jų auginimo aplinkybės. Pavyzdžiui, vienam iš tėvų ar abiem tėvams laikinai išvykus dirbti į užsienio valstybę, jie tebelaikomi auginančiais vaikus.

1. Neįgaliems vaikams yra teikiama Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme nustatyta socialinė globa socialinės globos namuose. Jeigu vaikams nėra paskirti kiti globėjai ar rūpintojai, tėvai yra laikomi auginančiais vaikus.

2. Abu tėvai yra laikinai išvykę į užsienio valstybę. Jų buvimo užsienio valstybėje laikotarpiu vaiką (dukters sūnų) prižiūri senelė, taip teikdama pagalbą savo dukrai ir jos sutuoktiniui. Laikoma, kad vaiką augina abu tėvai.

7.29. Ar taikomas papildomas NPD užsienio valstybės piliečiui, gaunančiam su darbo santykiais susijusias pajamas iš šaltinio Lietuvoje, jeigu jis tais kalendoriniais metais yra laikomas nuolatinio Lietuvos gyventojų (pavyzdžiui, jis Lietuvoje išbuvo ilgiau kaip 183 dienas)?

Jeigu asmuo (neatsižvelgiant į jo pilietybę) kalendoriniais metais yra laikomas nuolatinio Lietuvos gyventojų pajamų mokesčio mokėjimo tikslu, jam gali būti taikomas papildomas NPD. Tokiu atveju gyventojas darbdaviui turėtų pateikti teisę į papildomą NPD pagrindžiančius dokumentus.

Susiję leidiniai

„Kas yra nuolatinis Lietuvos gyventojas pajamų mokesčio mokėjimo ir deklaravimo tikslais“.